

LIETUVISKAS SAVAITRAŠTIS
Išina kiekvieną penktadienį Clevelande
Leidžia
Ohio Lithuanian Publishing Co.
6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio
Redaktorius
Vincas Rastenis
Kaina metams, užsimokant iš anksto:
Jungtinėse Valstybėse \$3.00
Kanadoje \$4.00 Kitur \$4.50
Užsisakyti galima kiekvieną mėnesį, nereikia laukti metų, pusmečio ar mėnesio pradžios.



DIRVA

★ ★ ★
THE FIELD

The only Lithuanian Newspaper published in Ohio reaching a very large majority of the 100,000 Lithuanians in the State and in Cleveland.

No. 42

Kaina 6c.

CLEVELAND, OHIO

October — Spalio m. 21 d.

(34-ti metai :: 34th year)

MŪSŲ VISUOMENĖJE

Mln. St. Lozoraičio apsilankymas

Ministeris St. Lozoraitis iš La Guardia aerodromo į New Yorko miestą atvyko New Yorko majoro jam atsiųstu automobilu ir lydimas New Yorko policijos garbės sargybos. Apsigavėno Plaza viešbuty.

Jo viešėjimo laikui asmenys sekretoriumi prie jo komandiruotas Lietuvos Generalinio Konsulato attachė Anicetas Simutis.

Antradienį New Yorke gen. konsulas J. Budrys min. Lozoraičiui pagerbti surengė priėmimą. Dalyvavo Lietuvai drauginių valstybių konsulai ir visa eilė visuomenės atstovų. Tarp apsilankiusių minimi prel. J. Balkūnas, kun. dr. J.B. Končius, Pr. Lapienė, dr. J. Pajaujis, J.B. Laučka, AMERIKOS redaktorius dr. Šerkšnas. Dalyvavo taip pat ir keli didžiųjų New Yorko dienraščių redakcijų nariai.

Trečiądienį min. St. Lozoraitis turėjo audienciją pas kardinolą Spellmaną, kuris svečią labai maloniai priėmė. Kardinolas priminė, kad jis Lietuvoje yra buvęs, gerai prisimena ir teisingai taria Kauno vardą, kur jis lankėsis. Taip pat minėjo, kad jis daugelį lietuvių pažįsta ir labai aukštai vertina jų veiklą, padedančią savo tautai. Drauge pareiškė savo tikėjimą, kad Lietuva, kaip ir kitos pavergtos tautos, atgaus savo laisvę. Tai pabrėžęs, kardinolas pakvietė svečius (min. Lozoraitį lydėjo Dailės Parodos tvarkytojas A. A. Olis ir parodos komiteto sekretorius B. T. Dirmeikis) į koplyčią drauge su juo pasimelsti už Lietuvą.

Po to kardinolas pakvietė svečius į sodą, kur kalbėjosi įvairiais lietuvių reikalais užtruko 40 minučių.

Ketvirtadienio vakare min. Lozoraitis atidarė Lietuvai Dailės Parodą New Yorke. Platesnis iškilnių aprašymas bus kitame DIRVOS numeryje.

Lietuvių dailininkų ir visų lietuvių kultūros vertintojų ilgą laiką nešioti svajonė pagaliau įvyko. Didelis darbas atliktas, bet dar daug reikia ir atlikti, ypač, kad šios parodos vaidmuo nepasibaigtų vien tik New Yorke. Nuo visuomenės paramos labai daug pareina, kad ši paroda galėtų pereiti per visą Ameriką ir sudaryti dar daug gražių progų parodyti plačiai Amerikos visuomenei, kas tai yra Lietuva ir kodėl ji ne mažiau verta laisvės, kaip ir kitos civilizotos tautos.

Numatoma, kad po parodos atidarymo min. St. Lozoraitis turės dar keletą svarbių pasimatymų New Yorke. Po to, greičiausiai pirmadienį, vyks į Washingtoną, kur pirmoji eilė turi apsvaistyti daug klausimų su ministru P. Žadeikiu.

Tolimesnė min. Lozoraičio viešėjimo programa paaiškės tik kitą savaitę. Bet jau dabar tikrai galima pasakyti, kad jis lankysis Chicagoje.

Ar Lietuva nenusipelnė tų pačių teisių?

Afrikos ir Azijos tautoms suteikiama nepriklausomybė, o iš civilizotų valstybių kuriama vergų imperija. Tai absurdas, kuris turi būti pašalintas. Jį pašalinus ir Lietuva atgas laisvę

Ministerio St. Lozoraičio, Lietuvos Diplomatinio Misijų Šefo pareiškimas spaudos atstovams, pereiną pirmadienį, spalio 17 d., jam atvykus į New Yorką, La Guardia aerodromą.

sikalbėjimą su ALT vadovaujančiais asmenimis, pareiškė:

— Lietuvos byla yra visų geros valios lietuvių reikalas. Ir tą reikalą turime ginti bendromis jėgomis, suderintu valia ir glaudžia kolaboracija. O tam tikslui reikia kalbėtis, aiškintis, susiprasti.

— Kokiomis formomis reikiasi Tamstos bendradarbiavimas su VLIKu?

— Kiekviena pozityvi jėga Lietuvos bylai ginti yra sveikintina. Mano, kaip Lietuvos diplomatinio šefo, uždavinys yra

būti ten, kur reikalinga diplomatinė pagalba Lietuvai. Šia prasme mano bendradarbiavimas su VLIKu tegali duoti tik naudos mūsų bendram reikalui.

Amerikos spaudos korespondentai ypatingai domėjosi St. Lozoraičio nuomone dėl galimo karo, dėl Jugoslavijos, dėl Lietuvos rezistencijos ir, apskritai, dėl pavergtų tautų ateities.

— Aš manau, kad pasaulis gali surasti taikingo gyvenimo būdus ir be karo. Mano nuomone, nuolatinių Sovietų agresija diplomatijos šefo, uždavinys yra

ros agresijos padarinius turėtų sukelti tiek tvirtą antisovietinį spaudimą, jog galėtų pasikartoti Azerbaidžiano istorija. Juk Sovietai jį buvo užėmę, o paskui paliko. Aš nežinau, kokios priemonės buvo panaudotos tam sovietų atsitraukimui. Bet faktas rodo, kad šalia karo, kaip ultima ratio, dar yra ir kitų galimybių tautų išlaisvinimui.

— Esu linkęs manyti, kad Sovietų santykiai su Jugoslavija nebūtinai baigsis atviru karu. Sovietų agresiniai metodai yra tokie sudėtingi, jog jiems nesunku surasti apgaulės ir klas-

tos. Penktoji kolona, vadinamų "reakcijos jėgų" naikinimas, o pagaliau ir užmaskuota vidaus revoliucija — visa tai Sovietams yra labai gerai žinomi keliai, kuriais jie ejo ir eis visur.

— Su Lietuvos rezistencija aš jokių ryšių neturiu. Aš esu diplomatas ir veikiu diplomatinėmis priemonėmis. Jūs klausiate, ar Lietuvai Tauta jaučiasi nelaiminga ir nepatenkinta po sovietų jungu? Atsakymui tarauja milijonai bėglių iš Sovietų Sąjungos okupuotų kraštų ir virš 100,000 iš Lietuvos.

— Ar Tamsta turi vilties, kad Lietuva bus išlaisvinta ir kaip?

— Aš turiu ne viltį, o tikėjimą, kad Lietuvai laisvę sugrįš ir kad ji galės vėl kurybinę dalyvauti civilizuoto pasaulio bendruomenėje. Sovietų agresija ją pažeidė, ir tik tos agresijos pašalinimas tegalės sugrąžinti Lietuvai pilną pastikėjimą visuotinėms ir teisingoms taikos idealų kilnoms. Priemonės Lietuvai išlaisvinti, manau, bus tos pačios, kaip ir kitų pavergtų tautų išlaisvinimo.

Ministerį Lozoraitį aerodrome pasitiko Lietuvos Ministeris P. Žadeikis, gen. konsulas Budrys, Lietuvos Dailės Parodos Tvarkytojas adv. A. Olis, konsulato tarnautojai ir būrys lietuvių. Iš aerodromo iki viešbučio The Plaza jį lydėjo miesto policijos garbės tarnyba.

ŠEŠIOS DIENOS pasaulio politikoje

SPALIŲ 14.

Stalinas pareiškė, kad Rytų Vokietijos valstybės įsteigimas yra naujas posūkis Europos istorijoje.

Jules Moch, vienas iš Prancūzijos socialistų vadų, gavo parlamentinę reikalingą balsų daugumą bandyti sudaryti vyriausybę.

SPALIŲ 15.

Kinijos vyriausybė atleido Kantoną ir išsikėlė į Chuhkingą, o komunistai rengiasi iškilmingai įgyti Kantoną.

Čekoslovakijos "parlamentas" priėmė įstatymą, kuriuo visos bažnyčios padaromos priklausomos nuo valdžios administravimo ir finansų reikaluose.

SPALIŲ 16.

Vengrijoje pakorė buvęs komunistų vadą ir užsieninių reikalų ministrą Laszlo Rajk ir kelis kitus. Juos komunistinis teismas nuteisė mirti už išdavimą, susidedant su Tito.

Vakarų Vokietijos vyriausybė kreipiasi į Sąjungininkus, kad būtų krepšiai į 5-tą puslį.)

ŠIOJE ŠALYJE

VIENUOLIKOS KOMUNISTŲ vadų byla, užtrukusi New Yorko teisme 7 mėnesius, pagaliau pasibaigė. Teismas visus kaltinamuosius pripažino kaltus, kad rengėsi ir ragino jėga nuversti šio krašto valdžią. Šiandien, spalio 21 dieną, teisėjas paskelbė, kokia bausmė jiems bus paskirta. Gali būti iki 10 metų kalėjimo.

Teisėjas, bylai pasibaigus, nubaudė nuo 1 iki 6 mėnesių kalėjimo ir šešis kaltinamųjų advokatus už teismo tvarkos įstatymų laužymą bylos metu.

ALGER HISS byla atnaujinta. Jis buvo kaltinamas, kad būdamas aukštoje Valstybės Departamento tarnyboje, perdavinėjo rusų šnipų agentams slapstus dokumentus. Teismo sprendėjai tada negalėjo priimti jokio sprendimo, nes 8 balsavo už tai, kad kaltas, o 4 — kad ne. Sprendimas turi būti priimtas visais balsais. Dabar byla bus sprendžiama iš naujo. Hiss norėjo, kad jo byla dabar būtų sprendžiama ne New Yorke, ir kad ji būtų bent dviems mėnesiams atidėta. Abu jo reikalavimai atmesti.

PLIENO STREIKAS tebesitęsia ir tuo tarpu nieko neįvyko, kas priartintų jo pabaigą. Skaičiuojama, kad, jeigu streikas užtruks iki lapkričio mėnesio pradžios, tai dėl jo neteks darbo apie 2 milijonai darbininkų, nes kitoms dirbtuvėms stings plieno. O jeigu streikas užtruktų iki gruodžio pradžios, tai darbo netektų apie 5 milijonus darbininkų. Taip dar streikuoją daug anglakasių, neskaityt visos eilės kitų mažesnių streikų. Greičiausiai tuojau prasidės streikai aliuminijaus dirbtuvėse, gresia streikai ir elektros bei radio reikmenų dirbtuvėse.

Federalinis Tarpininkautojas Ching vakar, ketvirtadienį, turėjo New Yorke matytis su plieno pramonininkų atstovais ir dar kartą bandyti rasti būdą streikui baigti. Jei ir jam nepavyks, bandys tarpininkauti pats prezidentas.

Jeigu geruoju nesisektų sutaukyti, tai prezidentas gali, nors ir nenoromis, pavartoti Taft-Hartley įstatymo numatytas priemones streikui sustabdyti.

TREMTINIŲ IMIGRACIJOS įstatymo pakeitimas jau beveik pasibaigė šioje sesijoje. Tas klausimas galės būti vėl iškeltas tik po naujų metų. Pakeitimas tremtinių imigracijai būtų buvęs tuo naudingas, kad jame buvo numatyta padidinti įleistinų tremtinių skaičių. Tačiau jame buvo numatyta ir visa eilė kitų pakeitimų, kurie iš Baltijos kraštų kilusiems tremtiniams nebūtų buvę naudingi.

ATLYGINIMO minimumo pakėlimo nuo 40 į 75 centus už darbo valandą įstatymas jau galutinai priimtas abejuose rūmuose ir jis bus netrukus perduotas prezidentui pasirašyti. Tačiau tas pakėlimas ličia ne visas darbo sritis.

Visuotinis Amerikos Lietuvių Kongresas

KADA?

1949 m. lapkričio 4, 5, 6 d. d.

KUR?

Hotel New Yorker, 8th Ave. ir 34th St., New York, N. Y.

KODEL?

Amerikos lietuvių vardu pareikšti nusistatymą visais užsienių ir vidaus politikos bei gyvybiniais lietuvių tautos klausimais; užprotestuoti prieš Lietuvos gyventojų, kultūros, tikėjimo, kalbos, pagrindinių žmogaus teisių ir laisvės valstybingumo naikinimą; pareikalauti griežtų ir skubių žygių iš Atlanto Čarterį pasirašiusių valstybių, kad tesėtų savo žodį ir atstatytų maskolių palaiztą Lietuvos ir kitų tautų suverenitetą; sustiprinti mūsų pačių vėdamą Lietuvos vadavimo akciją; apsaugoti mūsų tautinę kultūrą ir jos lobynus, bei sukelti veikiai reikalingų lėšų atsargą.

1) Išrinktųjų atstovų mandatai nuorašai tuojau siųstini ALT Sekretariatui, 1739 S. Halsted Street, Chicago 8, Ill. Sekretariatas sąrašus pristatys kongreso Rengimo Komitetui, kuris pagamins ženklukus su atstovų pavardėmis.

2) Su kvietimais pasiūstos hotelio rezervacijos kortelės grąžintinos arba hoteliui arba, idėjus į voką su kitais raštais, Rengimo Komitetui: Lithuanian American Congress Committee, 3012 Woolworth Building, New York 7, N. Y.

3) Dalyvavimui pramogose rengėjai siūlo atstovams padaryti kombinuotą registraciją: dalyvavimas visose pramogose \$10.- asmeniui. Ypatingai tenka susirūpinti tiems, kurie nori dalyvauti bankiete, kadangi rezervuoti vietų tėra 642. Rengimo Komitetas Kongreso delegatams rezervavo 550 vietų.

Spalio 31 d. rezervacijos bus baigtos ir daugiau bilietų bus siūdoma vietiniams lietuviams. Todėl patartina rezervacijas iš anksto padaryti. Galima užsakyti status su 10 arba 12 vietų. Pinigai turi būti siunčiami su užsaisakymu: \$6.- asmeniui. Rašykite Rengimo Komitetui aukščiau nurodytu adresu.

KAS ŠAUKIA?

Amerikos Lietuvių Taryba, kuri apjungia visų keturių ideologinių srovių centrus ir abudu didžioju fraternaliu ordinu A.L.R.K. Federaciją, A.L. Tautinę Sandarą, A.L. Socialdemokratų Sąjungą, A.L. Tautinę Sąjungą, Susivienijimą Lietuvių Amerikoje ir Susivienijimą Lietuvių R. K. Amerikoje.

KAS GALI DALYVAUTI?

Visų lietuviškų organizacijų ir įstaigų atstovai.

KOKIOS YRA ATSTOVAVIMO Taisyklės?

Amerikos Lietuvių Tarybos skyriai — vietinės Tarybos bei Draugijų Sąryšiai — ir stambų organizacijų centrai siunčia po 4 atstovus; Susivienijimų

kuopos, klubai, unių lokalai, draugijos ir kitos organizacijos — po 1 atstovą nuo 50 narių ar jų didesnės dalies; parapijos, kongregacijos, mokyklos, laikraščių redakcijos ir kitos įstaigos — po 1 atstovą.

KAS DARYTINA IS ANKSTO?

1) Išrinktųjų atstovų mandatai nuorašai tuojau siųstini ALT Sekretariatui, 1739 S. Halsted Street, Chicago 8, Ill. Sekretariatas sąrašus pristatys kongreso Rengimo Komitetui, kuris pagamins ženklukus su atstovų pavardėmis.

2) Su kvietimais pasiūstos hotelio rezervacijos kortelės grąžintinos arba hoteliui arba, idėjus į voką su kitais raštais, Rengimo Komitetui: Lithuanian American Congress Committee, 3012 Woolworth Building, New York 7, N. Y.

3) Dalyvavimui pramogose rengėjai siūlo atstovams padaryti kombinuotą registraciją: dalyvavimas visose pramogose \$10.- asmeniui. Ypatingai tenka susirūpinti tiems, kurie nori dalyvauti bankiete, kadangi rezervuoti vietų tėra 642. Rengimo Komitetas Kongreso delegatams rezervavo 550 vietų.

Spalio 31 d. rezervacijos bus baigtos ir daugiau bilietų bus siūdoma vietiniams lietuviams. Todėl patartina rezervacijas iš anksto padaryti. Galima užsakyti status su 10 arba 12 vietų. Pinigai turi būti siunčiami su užsaisakymu: \$6.- asmeniui. Rašykite Rengimo Komitetui aukščiau nurodytu adresu.

4) Rezoliucijų projektai ir sumanymai siųstini šiuo adresu: Lithuanian American Information Center, 233 Broadway, New York 7, N. Y.

5) Čekiais ir pašto perlado-

The Ohio War History
Commission
Ohio State Museum
COLUMBUS, OHIO

Baltimorės naujienos

ALTS SKYRIUS

Kaip jau buvo DIRVOJE pranešta, Baltimorės LVS skyrius jau persitvarkė į ALTS skyrių. Ilgametė LVS skyriaus pirmininkė J. Rastenienei dėl nesveikatos atsisakius toliau tokiose pareigose pasilikti, jai buvo pareikšta nuosirdi padėka už jos darbą ir didelį rūpestį, kurio ji parodė pirmininkaudama LVS skyriui.

Nauja skyriaus valdyba išrinkta iš žinomų Baltimorės veikėjų (tik izdo sekretorius dar naujakuris):

Pirm. — J. Velžis, vicepirm. — P. Jaras, sekr. — J. Lietuvninkas, izd. — J. Kiskis, izdo sekr. — K. Rakūnas.

Dabar skyrius rūpinasi Dailės Parodos bilietų platinimu ir rengiasi lapkričio 6 dienos pralubų vakarui.

Po paskaitos kalbėjo E. A. Poe vardo mokyklos direktorius, kuris labai džiaugėsi, kad lietuviai surengė tokį paminėjimą, ir kad susirinkusiųjų tarpe jis mato visą eilę savo mokyklos mokinių.

Poeto eilėraštį The Raven Eldorado angliskai paskaitė Kisičius, aktorius J. Palubinskas tą patį eilėraštį padeklamavo lietuviškai. Jis dar padeklamavo ir Bradūno eilėraštį Poeto kapas Baltimorėje.

Smuiklininkas Paukštys pasmukavo Čaikovskio melancholišką serenadą, o jam akompanavusi G. Leonienė dar paskambino Šopeno Scerzo.

Programa visiems labai pa-

tiko ir visi pageidauja, kad sek-cija rengtų daugiau literatūros vakarų, ypač, kad Baltimorėje dabar kaip tik praturtėjo literatais. Kaip tik šiame susirinkime buvo perstatytas kiti atvykęs poetas Nyka-Niliūnas.

MOKOMĖS ANGLISKAI

Edgard Allan Poe vardo vakarinėje mokykloje veikia anglų kalbos kursai. Kursus lanko apie 70 lietuvių. Iš viso šioje mokykloje mokosi keli šimtai, bet lietuvių grupė yra didžiausia.

Baltimorėje jau yra apie 400 naujakurių. Atmetus jau pramokusius angliskai ir vaikus, kurie mokosi mokyklose, mažai belieka tokių, kurie kalbos mokymąsi būtų atidėję tolesniam laikui.

Kursuose moko be atlyginimo. Ir vadovėlius duoda, tik gaila, kad jų negalima namo parsinešti, kur būtų galima atidžiau pasirengti.

Rač.

DETROIT, MICH.

PRAILGINAMAS DARBO - BUTO GARANTIŲ VAJUS

Spalio m. 15 d. Tremtinių įkurdinimo Komitetas nutarė pratęsti darbo-buto garantijų laikysena scenoje, kad uždangai pakilus juos pamatai. Jie stovi, kaip mumijos: nei šypsnio, nei judesio. Tik įžengus į sceną jų vadovui dirigentui A. Mikulskiui, pastebi, jog čia esama gyvų žmonių.

Jie dainuoja puikiai, o apie tautinius šokus nėra ką ir kalbėti. Tai daugiau negu gražu. Ir aš linkiu kiekvienam Baltimorės lietuviui išgirsti bei pamatyti čia dainuojančius.

Susirinkime buvo svarstyta parengiamieji darbai kabaretinių šokių vakarui, kuris įvyks šį šeštadienį, spalio m. 22 d. Buvo kalbėta jau ir apie tradicinio koncerto rengimą, kurio laukia ne tik lietuvių, bet ir kitataučiai. Koncerto programa numatoma įvairi: šalia lietuvių kompozitorių numatoma įtraukti ir kitų kūrinių. Be to, dar numatyta atskirai surengti J. Augaitę ir G. Leonienės koncertą.

Rač.

RENGIAMĖS DIDELIAM KONCERTUI

Pirmasis komp. Br. Budriūno koncertas įvyksta lapkričio 13 d. Ukrainų Svetainėje, prie Michigano ir Martin gatvių.

DAYTON, OHIO

GRAŽUS PAVYZDYS

Antanas Mačinskas, būdamas 77 metų amžiaus, nekieno neraginamas, užsisakė sau DIRVĄ, sakdamas, kad, nors jis jau ir nedaug galis skaityti, bet vis dėlto liūdna esą gyventi be lietuviško laikraščio.

O atsiranda daug jaunesnių "mandrųpų", kurie giriasi, kad Amerikoje lietuviškas laikraštis jiems nebereikalingas...

J. A. U.

CHICAGO, ILL.

LIETUVIŲ TEATRAS

Chicagoje apsigyvenę Lietuvos Dramos teatrų meninkai įkūrė organizaciją, pavadintą LIETUVIŲ TEATRAS. Jau sudarė sutartį su ELEVENTH STREET teatru dėl vietos keitiems lietuviškiems vaidinimams. Pirmasis (atidaromasis) vaidinimas bus gruodžio 3 dieną. Vaidins Juozo Grušo veiklą "Tėvas".

Lietuvių Teatro draugijos adresas: Lithuanian Theatre, 2739 W 43rd St., Chicago 32.

Ill. Teatro reikalus tvarko draugijos valdyba. Meno vadovas — režisierius Stasys Pilka.

ANTANINA. DAMBRA. DAINUOS CHICAGOJE

Lietuvos Operos solistė Antanina Dambrauskaitė — Dambra, paskutiniaisiais metais dainavusi Vokietijos ir Austrijos Operose, netrukus turės progą koncertuoti Chicagoje.

Koncertą rengia Chicago veikiųjų komitetas. Koncertas bus dideliame vidurmesčio Studenaker Theatre.

BOSTON, MASS.

ISTEIGTAS ALT SAJUNGOS SKYRIUS

Seniau Bostone gyvenančiųjų tautinės srovės veikėjų sumanytu, šio mėnesio pradžioje, Dariaus posto patalpose So. Bostone buvo surengta bendraminčių arbatėlė — pasikalbėjimas, į kurį atsilankė nemažas būrys ir naujakurių.

Pasikalbėjimą pradėjo žinomas ir nusipelnęs veikėjas Jonas Kasmauskas. Buvo plačiai išsikalbėta apie Lietuvą ir Amerikos lietuvių veikimą, apie ALT

TS tikslus. Išvadoje nutarta steigti ALT Sajungos skyrių, sudarytas narių sąrašas ir išrinkta vadyba:

pirmininkas — J. Kasmauskas, vicepirmininkai — K. Muštelis ir B. Kalvaitis, sekr. — A. Matjoška, izdininkas — V. Vakausas ir korespondentas — A. Bričkus.

Susirinkusieji čia pat pasidalino platinti Dailės Parodos bilietų knygeles.

Pasikalbėjimas praėjo labai jaukioje nuotaikoje ir buvo baigtas Tautos Himnu.

AMSTERDAM, N. V

GYVĖJA GYVENIMAS

Amsterdamas irgi praturtėjo naujakuriai. Turime jų iš įvairiausių profesijų, bet daugiausiai turėjome progos pasigėrėti daininku St. Liepa, kurio koncertas rugsėjo 18 įvyko šv. Kazimiero bažnyčioje, o taip pat ir buv. Lietuvos operos dirigentu Vyta. Marijošium, kuris tame koncerte ne tik akompanavo St. Liepai, bet ir solo vargonavo.

Koncerte dar dalyvavo smuiklininkas Val. Kerbelis ir J. Olšausko vadovaujamas tos parapijos choras.

Koncertas buvo tiesiog neužmiršamas. Nuostabu, kad vietiniai lietuviai ne labai gausiai jame apsilankė. Vos pusė bažnyčios teprisirinko, o ir tai ne vien lietuvių, nes buvo ir kitataučių, net iš kitų kaimyninių miestų, kaip Albany, Utica, Schenectady. O net ir mokėtinėko nereikėjo. Matomai, žmonės nepagalvojo, kad tai gali būti taip gražu. Kitą kartą jei toks koncertas bus, tur būt jau nebeapsigaus, kaip dabar apsigavo, kurie nepasijudino ateiti...

O gal tik dėl to nepasitikiėjo, kad mokėti nereikėjo? Na, tai girdėti, kad St. Liepa rengiasi koncertuoti Lietuvių Klubas salėje ir ten jau reiks mokėti. Gal ten geriau susirinks...

Vietinis BALFo skyrius iki seimo buvo visai apsnūdęs. Gal bent dabar atgys. Per pastutinius metus, kiek kunigas bažnyčioje surinkdavo, tiek ir buvo "gana" iš mūsų fremtinių šalpai...

Ir Lietuvių Komitetas, arba ALT skyriaus vienintelis pajudėjimas buvo — tai V. Sidzikausko prakalbos surengimas. To, mat nebuvo galima nei apiešti, nei atidėti...

Vien tik Dariaus-Girėno vardo Karių Motinų Draugija čia daugiau energijos ir veiklumo rodo. Ji pastatė gražų paminklą, surengė grįžusiems kareiviams dvi vakarienes ir keletą pelenų parengimų. Gaila tik, kad ši draugija nerengia parengimų su kultūrine programa, o taip pat ir solidarumas draugijos reikalauose vietomis sušlubuoja...

Redakcijos pastaba: Šios žinėlės iš Amsterdamo lietuvių kolonijos gyvenimo gautos dar prieš BALFo seimą, bet dėl visokių priežasčių negalėjome tuojau būti įdėtos. Tikimės, kad po BALFo seimo, kuriame buvo atstovai ir iš Amsterdamo (A.J. Lukšis), ir besiraginančių visuomenininkų kongresui, visuomeninis veikimas bus jau atgijęs.

NEWARK, N. J.

KUDIRKOS PAMINĖJIMAS

Newarko TMD skyrius šandien spalio m., 21 d., šv. Jurgio Draugijos salėje rengia dr. V. Kudirkos paminėjimą, 50 metų nuo jo mirties sukaktuvį progą. Kalbėtojai — TMD pirmininkas W. M. Chase iš Hartford, Conn., Prof. J. Žilevičius iš Elizabeth, N. J. ir kiti.

MENO IR ŠOKIŲ VAKARAS

Šį sekmadienį, spalio m. 23 d., šv. Antano parapijos mokykloje (prie 25-tos gatvės) šaukiamas BUV. Tremtinių D-jos visuotinis susirinkimas. Dienotvarkėje numatyta daug svarbių klausimų, jų tarpe ir delegatų į Amerikos Lietuvių Kongresą rinkimas.

Programą atliks naujai atvykusių tremtinių grupė. Po programos šokiai ir žaidimai. Pradžia 5:30, pabaiga — 12:00. Rengia New Jersey Lietuvių

Taryba. Pelnas skiriamas Dailės Parodai, A. L. Tarybai ir BALFui.

WATERBURY, CT.

TURISME LIETUVIŠKŲ KALĖDINIŲ ATVIRUKŲ

Waterburio Lietuvių Šalpos Klubas, norėdamas patarauti lietuviams, kad jie galėtų lietuviškai pasveikinti savo draugus ir pažįstamus Kalėdų ir Naujų Metų proga, išleidžia dailininko Krasausko pagamintų atvirukų. Jų 20 su vokais tekaštuos \$1.00. Kas jų nori gauti, gali kreiptis šiuo adresu: Lithuanian Care & Relief Club, 148 Grand St., Waterbury, Conn.

LOS ANGELES, CAL.

BUS KUDIRKOS MINĖJIMAS

Los Angeles TMD skyrius iš anksto rengiasi tinkamai paminėti dr. Vinco Kudirkos 50 metų mirties sukaktį. Spalio 9 d. šis reikalas buvo apsvaistytas ir nustatyta minėjimo programa. Minėjimas bus lapkričio 19 d., kviečiamas iš Los Angeles svečiai.

Susirinkime, kuriam pirmininkavo skyriaus pirmininkas dr. Dagys ir vicepirm. Račkus, o sekretoriavo Račkienė, buvo svarstyti ir kiti skyriaus reikalai, bei pristatyta visa eilė naujų narių, kurių tarpe vienas buvo vos prieš 2 valandas pasiekęs šį miestą tiesiai iš Europos.

Susirinkimas buvo gražioje Masonų rezidencijoje, Altadenoje, kurios šeimininkė, susirinkimo dalyvius po posėdžio maloniai pavaišino.

SLA SUSIRINKIMAS

Spalio m. 12 d. įvyko SLA 75 kuopos susirinkimas, šalia nutarimų einamaisiais reikalais, nutarta skirti auką Amerikos Lietuvių Kongresui — \$25.00. Atstovo nerinko, nes kuopai būtų per sunku pakelti tolimos kelionės išlaidas. Jei bent kas iš kuopos narių sutiktų savo lėšomis važiuoti, tai jam būtų suteikti ir kuopos įgaliojimai.

Susirinkime nurodyta, kad trys kuopos nariai šiuo metu serga. Susirinkimo dalyviai pasižadėjo juos aplankyti ligoninėse.

V. Bakūnas.

LIETUVA TIRONŲ PANČIUOSE — teisybės žodis apie tai, kas atsitiko su Lietuva. 312 pusl. Kaina \$2.00



Jūs laimingi, kad galite skaityti šį laikraštį. Jūs laimingi, nes matote. Ne kiekvienas turi tą laimę. Štai šis žmogus, kuris šiuo metu dirba šluotų dirbtuvėje, negali gerėti rudens saulės patekėjimu... Pagalvokite apie tokius žmones. Jie priklauso nuo tų, kurie už juos "žiūri ir mato", kurie jiems pagelbsti gyventi, susitvarkyti reikalus. Jie gauna pagalbą dėka Community Chest. Kasdien vien Clevelande 1,058 aklieji gauna paramą iš tos labdaringos įstaigos. Ir ne vien aklieji, bet visoki nelaimingi. Padėkite Community Chest, paremkite jo rinkliavą! Rinkliava jau prasidėjo ir truks iki spalio m. 27 dienos

PASAUČIO LIETUVIŲ SKAUTŲ SAJUNGOS PRANEŠIMAS

1. Pranešama skautų ir skautėlių žiniai, kad PLSS Tarybos ir Pirmios būstinės perkelta į Jungtines Amerikos Valstybes. Tuoj pradėsime leisti PLSS Biuletenis, kuris bus siunčiamas visiems skautų-čių vienetams, skautininkams-ėms, skautams vyčiams ir vyr. skautėms, "Vyčiai" Korp! nariams ir studentėms skautėms. Todėl visi paminėtieji prašomi skubiai pranešti adresus Biuletinio redaktoriui vyr. skn. A. Saulaičiui, 853 Bank St., Waterbury, Conn.
2. Jungtinėse Amerikos Valstybėse įsteigtas PLSS Rajonas, kurio vadiją sudaro: Rajono Vadas — vyr. skn. dr. D. Kesinaitė, The Polyclinic Hospital, 6606 Carnegie, Cleveland, Ohio;
3. JAV Rajono religiniam auklėjimui vadovauja kun. J. Vaišnys, S. J., 8101 Champlain Ave., Chicago 19, Ill., į kurį vietinių vadai kreipiasi religinio auklėjimo reikalais.

Vyr. Skn. Palčiauskas,
PLSS Tarybos Pirmijos
PIRMININKAS

Chicago, Ill.
1949 m. spalio m. 11 d.

Organizuojasi Lietuvos miškininkai

Spalio m. 15 d. Chicagoje, Vyčių Klubo patalpose, įvyko pirmas šiame mieste ir apylinkėse gyvenančių Lietuvos miškininkų pasitarimas organizaciniams reikalais. Buvo atvykę beveik visi kvieštieji.

Draugiškoje nuotaikoje apsvaistyti miškininkų profesiniai reikalai ir išrinkta statuto komisija bei laikinė valdyba. Laikinoji valdyba yra tokia:

pirmininkas — A. Rukūza, vicepirm. — V. Zemaitis, sekr. — J. Žebrauskas, izd. — A. Balyš ir vald. narys spaudos reikalams — K. Šešnukevičius.

Manoma, kad netrukus miškininkų organizacija apims visus emigracijoje esančius Lietuvos miškininkus. Taip pat manoma, kad ir išsiplešus organizacijai, jos centras bus Chicagoje, kadangi čia jau yra didžiausias lietuvių miškininkų skaičius.

Amerikos Lietuvių Kongresą pasveikinti įgaliotas miškininkas M. Gureckas, gyvenęs Waterbury, Conn.

SAVANORIAI KURĖJAI

Prieš kelis mėnesius per spaudą buvo kreiptasi į Jungtinėse Valstybėse ir Kanadoje gyvenančius Lietuvos savanorius kūrėjus, kviečiant atsiliepti susiorganizavimo tikslu.

Atsiliepusieji buvo sukviekti į pradinį susirinkimą Chicagoje, Vyčių salėje, spalio 8 d.

Sudarytas organizacinis komitetas iš šių asmenų:

Pirmininkas J. Bobelis, vicepirm. — V. Rėkus, sekretorius — M. Klika.

Dar neatsiliepusių savanorių kūrėjus organizacinis komitetas kviečia pranešti savo adresus, adresuojant: Mr. V. Rėkus, 1630 N. Kedzie Ave., Chicago 47, Ill.

Visais miškininkų organizavimosi reikalais kviečiama kreiptis pas patalio sekretorių J. Žebrauską, 3435 So. Racine St., Chicago, Ill.

Geriausias Žurnalas
LIETUVIŲ NAUJIENOS
Paveiklusios 32-jų puslapių
Už \$1.00 lankys Tamstas kožna mėnesi per 1 metą.
Isteigtos Gegužio 15, 1938.

LIETUVIŲ NAUJIENOS

332 N. 6th Street

Philadelphia 6, Pa.

MINĖJO EDGAR A. POE

DAINOS draugijos meno ir literatūros sekcija spalio m. 9

Mykolas Šleževičius - Lietuvos "kairės" simbolis

Dešimčiai metų nuo jo mirties suėjus

Ką tik minėjome 10 metų su-kaktuves nuo Lietuvos minis-terio pirmininko Juozo Tūbelio mirties.

Pereitą savaitę suėjo 10 metų ir nuo kito žymaus Lietuvoje asmens, kuris kartus buvęs Lietuvos ministeriu pirmininku, nors ir ne po ilgą laiką. Tai buvo Mykolas Šleževičius, Lie-tuvos Valsiečių Liaudininkų Sąjungos žymiausias vadas.

Gaila, tuo tarpu neturime po ranka nei plačios objektyvios medžiagos, nei artimai jį pa-žinojusių asmenų, galinčių pa-dėti — plačiau apibūdinti jo asmenį. Tad teks šį kartą pa-sitenkinti tik keliais bruožais.

Mes čia pavadiname jį Lie-tuvos politinės "kairės", tai yra kairiosios srovės simboliu. Tie-sa, politiniu atžvilgiu jis nebu-vo tikras "kairysis". Jis nebuvo socialistas, nors jo politinė gru-pė kurį laiką ir nešiojo Socialis-tų Liaudininkų Demokratų Par-tijos vardą. Bet kiekvienu me-tu, kada žymesnės Lietuvos "kairiosios" grupės, tai yra, socialdemokratai ir liaudininkai eidavo iš vien, tai jų priešaky formaliai ar bent faktiškai sto-vėjo Mykolas Šleževičius.

Kaip katalikiškųjų politinių partijų viršūnėje visada buvo kun. Mykolas Krupavičius, ne-žiūrint, kas formaliai toms gru-pėms vadovavo, taip kairiojoji pusė vyriausiu autoritetu vi-suomenės akyse buvo Mykolas Šleževičius. Tie du Mykolai ir buvo žmonių nuomonėje lyg tų grupių simboliai. Kai rinkimu metu eidavo kova tarp katali-kiškosios ir kairiosios srovės, tai žmonės paprastai statydavo klausimą — už katra Mykolą: Krupavičių ar Šleževičių?

(Tarp ko kita — Krupavičių vadindavo "Mykolu juoduojų", nors Šleževičius buvo nei kiek ne šviesesnių plaukų, kaip ir Krupavičius, tik gal atrodė ne toks "juodas", kad nenešiodavo barzdos ir buvo daugiau pra-plikęs...)

* *

Sunku pasakyti, kaip būtų buvę Lietuvoje, jei Šleževičius būtų buvęs vyriausybės viršū-nėje ilgesnį laiką. Sprendžiant iš jo vadovaujamos politinės grupės ūkių, būtų buvę galima laukti daugiau platesnės masės viliojančių užsimojimų, tik ne-zinia, kaip būtų buvę su įvyk-dymu... Šita abejojimą sukelia tarp ko kita ir šitas faktas, kad Šleževičiaus vadovaujama vy-riausybė iš karto pasijuto neša-na verpetu, nebeišlaikanti vairo rankose...

Kas kita būtų buvę, jeigu ta vyriausybė būtų turėjusi seime tvirtą daugumą ir nebūtų tu-rėjusi lankstytis į visas puses, kad išlaikytų savo pusę reika-lingą seimo narių skaičių. Bet tą reikiamą skaičių sudaryti buvo sunku. Reikėjo daryti nu-laidas arba krikščioniškas demo-kratams, su kuriais tada liaudi-ninkai buvo, kaip ugnis su van-deniu, arba... tautinių mažumų atstovams: žydams, lenkams, vokiečiams...

Nėra jokios abejonės, kad nei Šleževičius, nei jo švietimo mi-nisteris prof. V. Čepinskis — socialdemokratas ir... švent-raščio žinovas — neturėjo jo-kio palinkimo leisti plėstis Lie-tuvos lenkinimo bangai, bet ka-dangi vyriausybė reikėjo lenkų atstovų balsų, tai buvo leista iš karto atidaryti net kelios de-šimtys naujų lenkiškų mokyklų Lietuvoje, kurių tikslas buvo neabejotinai propagandinis.

Reikėjo daryti visą eilę ir kitų panašių nuolaidų — ne dėl to, kad tai įjūtų į vyriausybės vadovų išitikinimo reikalingą programą, o dėl to, kad reikėjo sumokėti duoklę už balsus, rei-

kalingus vyriausybei laikytis. Šita kaina ano laiko vyriausybė manė laikyti savo vietoje ir vykdyti savo programą.

Iš to galima spręsti, kad Šle-ževičius buvo politikas, Jam ne-svetima buvo politinė "komercija", jis nevengė dėsno "duo-tas už duotą". Bet bandydamas savo gabumus šioje politinėje "komercijoje" ir turėdamas prieš akis labai idealius tikslus, jis, matomai, perdaug pasitiko politinių kombinacijų ga-lingumu ir permažai kreipė dė-mesio į tai, kas dedasi prakti-kioje, kas dedasi čia pat aplin-kui...

Visa Lietuva pradėjo šaukti, kad komunistai perdaug kelia galvą ir kad su tuo negalima juokauti, reikia ką nors daryti. Šleževičius ir jo vyriausybė, gal nenorėdama nustoti popula-rumo tuose sluoksniuose, kurių balsų dėka paėmė į savo rankas valdžią, — nesiėmė jokių ener-gingusių priemonių komunist-ams sudrausti, net nepadarė nieko tokio, kas susirūpinusią visuomenę nuramintų, duotų pa-sitikėjimo, jog vyriausybė ką nors daro...

Iš kitos pusės, pasakojama, Šleževičius buvęs įspėtas apie gruodžio mėnesio 17 dienos per-versmo rengimą. Ir tuos įspėji-mus jis priėmęs labai abejingai, lyg netikėdamas, kad kas nors panašaus galėtų būti.

Iš to tenka daryti išvadą, kad Šleževičius labai idealistiš-kai pasitikėjo demokratinės san-tvarkos veikimu, į dalykus žiū-rėjo perdaug teoriškai.

Tas faktas, kad gruodžio 17 d. perversmas įvyko be jokio pasi-priešinimo, ginančio vyriausy-bės pozicijas, — kaip bežiūrėtu-mėm į patį perversmą, gerai ar blogai jį vertintumėm, — rodo, kad vyriausybė buvo mažiausiai neatsargi ir bet kas galėjo ją lengvai pašalinti.

Todėl daug kam iki šiai die-naui tebėra neaišku, kaip Šleze-vičius, kuris yra ne kartą pasi-rodęs didelės iniciatyvos žmo-gus (garsiausias jo ryžtingumo apreiškimas yra labai dažnai minimas jo vyriausybės 1919 metų pirmasis atsisaukimas, kuris kvietė Lietuvos vyrus ei-ti savanoriais ginti Lietuvos nepriklausomybę), 1926-ais me-tais tokio ryžtingumo neparodė, nors turėjo savo rankose didelę galią.

Šiaip ar taip, idealių sąlygų savo, kaip politiko, gabumams parodyti Šleževičius neturėjo. Būtų galima sakyti, jeigu ne sąmokslininkai, tai tos sąlygos būtų buvusios... Taip, jeigu žmonės nebūtų žmonės, tai kiekvienas geros valios žmogelis galėtų būti puikiu ministeriu pirmininku arba prezidentu...

Mykolas Šleževičius buvo va-dovas politinės grupės, kuri skel-bėsi atstovaujanti smulkiuosius ūkininkus, smulkiuosius savi-ninkus, smulkiuosius verslinin-kus... Bolševikų vartojamu pavadinimu tarant — "smul-kiąją buržuaziją". Šleževičiaus grupės programoje buvo įrašyta mažesnė žemės nenusavinama norma, negu kitos grupės siūlė. Pats Šleževičius, iš profesijos advokatas ir miesto žmogus, vargiai ar galėjo apskaičiuoti, kokio didumo žemės ūkis Lietu-voje gali būti ekonomiškiausias, ir ko bei kiek reikia, kad smul-kūs ūkiai galėtų tinkamai išsi-laikyti. Šioje srityje jam turėjo būti autoritetais tos srities spe-cialistai.

Galima būtų ir šiandien ilgai ginčytis, ar gilesnė žemės re-forma būtų gerai ar blogai pa-sisekusi. Aplinkybės neleido Šle-ževičiui įrodyti, kad jo tiesa... Jei Šleževičius būtų ilgiau pa-silkęs prie Lietuvos vairo, be

abejo, Lietuva būtų daug anks-čiau susilaukusi tokių dalykų, kaip civilinės metrikacijos, ti-kybos neprivalamumo mokyklo-se, o gal net ir formalaus Baž-nyčios nuo Valstybės atskyrimo. Bet galimas dalykas, kad ir tais klausimais jam būtų reikėję skaitytis su jėgų santykiu sei-mo, su žmonių pažiūromis į da-lykus, ir daugelio dalykų nesi-skubinti vykdyti, kas progra-moje numatyta. Ir jam, kaip ir kiekvienam kitam, tarp kitko, būtų reikėję skaitytis su finan-siniais krašto galimūmais.

Jeigu Mykolas Šleževičius ko-kį dešimtmetį būtų buvęs Lie-tuvos ministeriu pirmininku, nereikėtų stebėtis, jei jį būtu-mėm matę jau ne kaip plačių sumanymų kelėją, o aiškintoją, kas galima, ir ko negalima... Gal tada kiti būtų raginę statyti ūkininkams mūrinius trobe-sius, elektrifikuoti Lietuvą, ma-zinti žemės mokesčius, o jį bū-tumėm girdėję raginantį sulai-kyti užsimojimus krašto pajė-gumo ribose...

Bet šiandien tai tik spėlioji-mai. Aplinkybės lėmė Šleževi-čiui daugiausia būti oficialios bei neoficialios politinės opozi-cijos viršūnėje. Ir jis toks buvo. Tiesus, ne perdaug veržlus, ne perdaug nuolankus.

Tiesa, stebėtajui iš tolo Šle-ževičius niekad nedarė įspūdžio, kad tai mažatūrių sluoksnių politinis vadas. Jis pats buvo geras advokatas, gerai uždirb-davo, gyveno, Lietuvos mastu imant, turtingai. Ir pati jo iš-vaizda, laikysena darė įspūdžio, lyg jis būtų tikras miestietis ir namazas "ponas". Bet arčiau su juo santykiavusieji pasako-ją, kad buvo ne tik geras tei-sininkas, bet ir teisingumo prin-cipų žmogus, autoritetingai iš-draugškas. Advokatai jį gerbė, kaip savo vyresnįjį ir mielai jį rinkdavo savo organizacijos vadovybėn.

Teisingai vienas jo paminėto-jas pareiškė, kad to asmens platesnio įvertinimo dar tenka palaukti. Tai buvo žymus as-

muo Lietuvos nepriklausomybės atstatymo laikotarpyje. Dešim-čiai metų praslinkus nuo jo mirties, aplinkybės taip ne-paprastai pasikeitęs, yra tinka-ma proga nešališkai iškelti aikš-tėn jo, kaip politiko, intymesnius, ne tiek daug viešuoju pasireiš-kusius nusistatymus. Tai gali padaryti buvę artimesni jo ben-dradarbiai. Tikime, kad jie tai padarys. Ir linkime, kad tą dar-bą darant, kiekvienam iš jų vadovautų tik noras atskleisti tiesą.

Tokiu atveju kiekvienas, kas ir nesutiko su asmens politiniais nusistatymais bei sumanymais, tinkamai pagerbs žymų lietu-vių tautos asmenį, įvertindamas nuopelnus ir suprasdamas žmo-giškas klaidas, nuo kurių nei vienas šios žemės mindžioti-jas nėra apsaugotas. V. R.

LIETUVIS išeina vieną kartą per savaitę

LIETUVIS iki šio laiko ėjo du kartus per savaitę. Bet ka-dangi didelė skaitytojų dalis da-bar yra ne Vokietijoje, bet tolimuose kraštuose, tai redakcija priėjo išvados, kad laikraštį leisti du kartus per savaitę nėra prasmės, nes abu numeriai sa-vo skaitytojus pasiekia beveik tuo pačiu laiku. Todėl laikraštis jau pradėjo eiti vieną kartą per savaitę. Manoma, kad taip per-tvarkytas laikraštis geriau at-likis savo uždavinį.

UŽSISAKYKIT

LIETUVIŲ KALBOS VADOVA pas generalinį jo leidėjų įgalioti-nį Amerikoje.

Dėkite į laišką \$2.50 čekį, ar "Money Order", parašykite la-bai aiškiai savo adresą ir siųs-kite laišką adresuodami taip: Mr. J. Audėnas, 14 Townsend St. Boston - Roxbury, Mass.

Dar ne vėlu, bet jau ir ne anksti Clevelandiečiai gali užsisaky-ti ir DIRVOJE.

SVARBU VISIEMS LIETUVIAMS!

1. Kiekvienas lietuvis įsigyja parodos bilietą iš bilietų platintojų. Prie parodos įėjimo įsigytas bilietas neduoda teisės dalyvauti dovanų laimėjime, nes, pagal susitarimą su muziejumi, — jis eina muziejaus naudai..

2. Jei kas iš anksto nebūtų bilieto įsigijęs, jį gali įsigyti Parodos sekretoriatai, Claridge Hotel, kambarys 104, Broadway at 44th Street (tame pačiame name, kur ir muziejaus New York Hall of Science).

3. Parodon vykstančių ekskursijų vadovai prašomi iš anksto susisiekti su sekretoriatu, pranešant, kada ruošiamasi paroda aplankyti.

4. Bilietai gaunami visose lietuvių kolonijose pas platintojus.

Visais parodos reikalais kreipkitės:

Lithuanian Art Festival, New York Hall of Science, Broadway at 44th Street, New York City. Telefonas: Luxemburg 2-5050, kambarys 715 ar 104.

PARODOS SEKRETORIATAS

Kilni ir garbinga pareiga

Rašo Stasys Santvaras

Amerikos lietuviai yra didžiųjų darbų nuveikę. Paviršium žval-gantis, gal kam atrodo, kad šio galingo krašto mūsų tautie-čiai partijom partijėlėms susi-skaldę, kad jie tik barasi ir nie-ko doro neveikia. Tačiau, kas taip galvoja ar kalba — erezijas skelbia.

Giliau ir su atsidėjimu pa-žvelgus į Amerikos lietuvių gy-venimą, randi nuostabių susi-klausymo ir vieningumo reiš-kinį.

Juk šiame gi krašte buvo su-rinktas milijonas parašų, rei-ka-laujančių Lietuvai laisvės. Iš čia per Atlantą pakilo Darius ir Girėnas, pakilo Vaitkus. Daugu-mas mes girdėjome skambant Laisvės Varpą, iš čia Lietuvių į Lietuvą nusiūstą.

O ir nūdien gyveną šio krašto lietuviai veikėjai bei jų vado-vaujamąs organizacijas — ar ne sunkią našta neša?

Viename tik BALFe — kiek randame žmoniškumo, artimo melės ir pasiaukojimo!

Ak, didis džiaugsmas apima širdį, kai įsižiūri į Amerikos lie-tuvių pasiryžimą kovoti už savo tautos teises, už jos troškimą laisvai gyventi nuo amžių bro-lių krauju aplaistytą žemę! Ir būkime tikri, — ta sunki ir at-šauri kova bus laimėta!

Dabar, štai, didžiajame New Yorke rengiama Lietuvių Dailės paroda. Bet ar ji įvyktų, jeigu Amerikos lietuviai nebūtų apsi-ėmę ją remti asmeniškai ir or-ganizuotai? Tikriausiai, daugū-mas šion šalin atvežtųjų dailės kūrinių šiandien tebegulėtų pas autorius, o gal, kaip jau ne kar-tą su lietuvių dailininkų darbais yra atsitikę, jie būtų atslenkan-čioji ir neišvengiamoji audroj. Bet štai dabar — ir vėl dėkui Ameri-kos lietuviams — matysime Lietuvių Dailės Parodą pačioj New Yorko širdy, kur tokias pa-rodas rengia seniai žinomi dai-lės meistrai italai, prancūzai ir, senoviškai tarant, flamandai.

Zinau, mūsų Dailės Paroda tinkamai atstovaus lietuvių dai-lės kūrybą, nors nebus joje Čiurlionio paveikslų, negalės jo-

je dalyvauti ir kiti žymesnieji lietuviai dailininkai, kurių dalis prievartos darbus dirba Lietu-voje, o didelė dalis išblaškyta po visą pasaulį.

Tačiau ryškių asmenybių pa-matysim ir šioje parodoje. Tuo tarpu neminėsiu jų vardų, bus įdomiau juos atpažinti jų dar-buose. Ir pamatysim mes savo dailę New York'e beveik visuo-se jos tarpsniuose. Čia bus, jei taip galima tarti, ir lietuvių ori-ginalusis senasis menas ir mo-dernusis, pasireiškęs vienokios ir kitokios dailės mokyklos. Čia ras kuo pasidžiaugti ir anksty-vojo meno mėgėjai, o taip pat ir naujojo. Parodos lankytojai turės ne tik ko pažiūrėti, bet ir dėl ko rimtai pasiginčyti.

Turime dainą, kurioj dainuo-jama: Menas galingas ir ste-buklingas...

Gal tai tik lakus posakis?

Ne, jis nėra beprasmis. Mir-šta gentys, miršta tautos, visos jų medžiaginės gėrybės sunyksta, o mirusiųjų dvasios kūryba eina į kitas tautas ir gyvena am-žinai.

Dailė, architektūra, muzika, šokiai, grožinė literatūra, drauge su mokslu, pelno tautoms garbę ir amžinumą.

Kas liktų iš lietuvių tautos, jeigu iš jos kas atimtų liaudies dainų žodį ir melodiją, tą nuo-stabų kryžių ir rūpintojėlių gro-žį, jeigu sunaikintų per pasta-ruosius 30 metų atsiektą kultū-rus kūrybą?

Mes būtumėm vėl tokie ne-

turtingi, kaip elgetos, atsidūrę svetimam kely.

Bet mūsų tauta jaučia grožį, moka jį kurti ir jam pasiaukoti. Ir žinom: miršta kūnas, bet dva-sia gyvena amžius.

Gyvena poeto žody, dailininko drobėje, skulptoriaus marmure ir granite, architekto savitoj ar-chitektūrinėj linijoj ir muziko harmonijos garsuose.

Tikrai, ne viena duona yra gy-vas žmogus. Jo dvasia amžinai trokšta grožio, jis amžinai to grožio ieško ir jam didžiausias aukas atnašauja.

Jeigu New York'e yra rengia-ma Lietuvių Dailės Paroda, tai yra akivaizdus ženklas, kad ir mes, lietuviai, nesitenkims tik kūno apranga. Vadinas, mes stojam į gretą su kultūringom ir kūrybingom tautom, įnešam sa-vo įnašą į kultūrinį gyvenimą to krašto, kuris priglaudė mūsų pabėgėlius nuo Rusijos caro per-sekiojimų, kuris ir dabar gau-sius pulkus lietuvių atplukdo į šią laisvės šalį.

Amerikos lietuviai veikia. Ko jie dar nepadarė, — padarys ryt ar poryt. Tad mano žodžiai — to aš nuoširdžiai trokštu — tegu patenka į širdis tų, kurie dar ne-seniai vargo ištrėmimo vargus drauge su mūsų dailės kūrėjais.

Broliai tremtiniai Lietuvių Dailės Parodą New York'e tu-rėdami remti visomis jėgomis, taip pat ir tuo garsiuoju našlės ska-tiku. Savaimė suprantama, tai yra visų mūsų kilni ir garbinga pareiga.

Lietuvių atstovai dalyvauja IRO konferencijoj

Ilgai atidėliotoji IRO konfe-rencija Zenevoje pagaliau prasi-dėjo. Ji laikoma viena iš svar-biausiųjų, nes baigiantis IRO veiklai, spręs, kaip bus globo-jami tie tremtiniai Vokietijoje ir Austrijoje, kurie dėl evairių priežasčių, o daugiausia dėl svei-katos trūkumų, negalės emi-gruoti. Tokių lietuvių, kaip mes jau anksčiau esame DIVOJE pranešę, Vokietijoje bus apie 9,000.

Šioje IRO konferencijoje lie-tuvius atstovauja LRK pirmi-ninkas Dr. Domas Jasaitis ir Lietuvos vicekonsulas Zueriche Garbačiauskas. Jie į konferenci-ją nusivėžė eilę memorandumų, liečiančių dabartinius IRO vyk-domus emigracinius skringus, Mažosios Lietuvos lietuvių glo-bos reikalus, Belgijos lietuvių sunkią padėtį ir Vokietijoje pa-siliekančiųjų reikalus. Visi šie klausimai keliais atvejais va-dovaujančiųjų asmenų buvo ap-tarti ir sutarti iškelti dabarti-nėje IRO konferencijoje.

Visi tremtiniai didžiausį dė-mesį kreipia į tolimesnį globos ir šalpos reikalą. Bijomasi, kad tremtiniai nebūtų atiduoti visiš-kai vokiečių globai, kuri gali būti labai kieta ir nedraugiška.

LIKVIDUOJAMA HANAU STOVYKLA

Didžiausioji lietuvių tremti-nių stovykla Vokietijoje-Hanau jau visiškai likviduojama. Sto-vykla savo laiku lietuvių trem-tinių gyvenimė vaidino labai di-delį vaidmenį. Čia vyko visi svarbesnieji suvažiavimai, čia buvo įkurta didžioji dalis trem-tinių organizacijų. Bet pasku-tinuoju metu stovykloje buvo likęs jau mažas lietuvių skai-čius. Dabar ir tie jau iške-liami į Mitenvaldo stovyklą, prie pat Austrijos sienos, Alpių kal-

nuose. Žinoma, tokiu kilnojimu iš vieno Vokietijos kampo į kitą tremtiniai negali džiaugtis, bet, kaip jau dažnai atvejais kons-tatuota, mažai paisoma bet ko-kio žmoniškumo principų. Hanau lietuvių tremtinių sto-vykla buvo didžiausia Vokietijoje (kartais net iki 4,000). Šiuo metu didžiausia stovykla yra Schwaebische Gmuend, netoli Stuttgarto. Į šią stovyklą dabar sukeliami lietuviai iš kitų lik-viduojamų stovyklų.

MEMMINGENO DP PADEDA VOKIEČIŲ PADEGĖLIAMS

Visoje Pietų Vokietijos spau-doje tilpo žinios, kad baltų DP padėję vokiečių tremtiniams. Po to, kai vokiečių tremtinių stovykla Hinnerberg nukentė-jo nuo gaisro, Memmingeno stovyklos gyventojai padarė rinkliavą ir surinkę maisto bei drabužių. Aukos įteiktos vokie-čių tremtinių bendruomenei, nu-rodant, kad vokiečių tremtiniai pergyveną tą patį likimą, ką ir Rytų Europos tautos, kurios neteko savo tėvynės. Šia proga vokiečių spauda labai teigiamai atsiliepė apie baltų DP, ir tai maloniai kontrastuoja su anks-čiau skelbtomis, dažniausiai iš-pūstomis, žiniomis apie DP spe-kuliacijas ir nusikaltimus. Taip pat vokiečių spauda, kuri anks-čiau panaudodavo kiekvieną progą pulti "auslenderius", da-bar noromis - nenoromis turi pripažinti, kad baltai, aplei-džiant stovyklas, jas palieka pa-vyzdingoj tvarkoj.

LLV/SB

LIETUVIO atstovas Amerikoje — St. Nasvytis, 4579 W. 157th St., Cleveland, Ohio. Pra-numerata mėnesiui 50c.

Dienos Klausimais

Redaktorius—VINCAS RASTENIS—Editor

6820 Superior Ave., Cleveland, O.

KĄ TAI REIŠKIA?

SPAUDA yra geriausia priemonė išgarsinti sumanymams ir reikalams, kuriems būtina visuomenės parama. Be spaudos, gerieji sumanymai liktų balsais, šaukiančiais tyruose, nes mažai kas apie juos sužinotų. Tai gi spauda tarpininkauja tarp veikliųjų veikėjų ir plačiųjų visuomenės sluoksnių. Bet tinkamai tą atlikti ji gali, tik pati būdama, nors ir atsargiai kritiška, bet jautri kiekvienai minčiai, kuri pasirodo esanti verta visuomenės paramos, kaip naudinga lietuviškumui. Bet ar visada mūsų spauda yra tiek jautri?

Lietuvių kalbos vadovo išplatinimas Amerikoje yra vienas iš tokių neabejotinai visiems lietuviams svarbių reikalų. Jei "eiliniam piliečiui" tą reikalą dar kartais reikia aiškinti, tai tas be jokių aiškinimų aišku lietuviškų laikraščių redakcijoms.

O vis dėlto Lietuvių kalbos vadovo leidėjų vyriausiojo įgaliotinio laiškuose ne kartą galima pastebėti tam tikrą liūdesio šėšėlį dėl mūsų lietuviškos spaudos abejingumo, net šaltumo šiuo reikalu.

Nereikia nei tų laiškų: pavartę laikraščius, galime įsitikinti, kiek nedaug laikraščiai yra parodę savo pastangų Lietuvių kalbos vadovo reikalui išaiškinti ir išgarsinti. Daugumas pasitenkino tik leidėjų įgaliotinio suredaguotais pranešimais, pagaliau, net ir tais ne visi pasinaudojo...

Lietuviškos knygos platinimas Jungtinėse Amerikos Valstybėse tebėra apverktiniausioje padėtyje. Kartojame dar kartą, kad net esamų lietuviškų knygų surasti — ne dovana, o už pinigą! — be ypatingo pasišventimo ligi šiol negalima...

Tai yra nuostabiai liūdnas faktas... Atsirado pasiryžėliai, kurie šį opų klausimą bando tinkamai išspręsti. Argi nereikia visais galimais būdais tokiame pasiryžimui padėti?

Tuo tarpu iš tų pasiryžėlių laiškų irgi sklinda panašus liūdesio šėšelis, kaip ir iš Lietuvių kalbos vadovo leidėjų įgaliotinio: laikraščiai abejingi, šalti...

Pagaliam ir čia nereikia nei tų laiškų: visi matė, tikriaus pasakius, daugumoje laikraščių dar nematė nei mažiausio pranešimo apie tą sumanymą.

Gal tas sumanymas negeras? Gal jo vykdytojai nepatikimi? Jei kas turį žinių, kad taip yra — kalbėkim apie tai, kritikuokim, bet tylos sąmokslas čia nepateisinamas. Kokia gi teise tada mes priekaištaujame pasaulio spaudai už tylos sąmokslą apie Lietuvos likimą, kada mes patys, nežinia dėl kokių priežasčių, tylos sąmokslu sutinkame lietuviškai kultūrai gyvybinės reikmės turinčius reikalus?

Būtų galima priskaičiuoti nemažą eilę tokių mažesnių ir didesnių reikalų, kurie nesulaukė mūsų spaudos dėmesio, nors buvo jo verti, ir, gal daugiausia dėl to, dingo be žinios...

Bet sustokim tik ties didesniaisiais. Štai New York'e atidaroma Lietuvių Dailės Paroda.

Kai lietuviams dailininkams kilo sumanymas surengti tą parodą Amerikoje, tremtinių spaudoje tas klausimas buvo gyvas. Ir vienas ir kitas apie tai rašė, kalbėjo, ieškojo būdų, kaip tai įvykdyti. Bet kad tai įvykdyti reikia, niekam ir abejojimų nekilo.

Štai, pagaliau "žodis tapo kūnu". Paroda jau atidaroma New York'e.

Tačiau ar visa spauda prisidėjo ir prisidėda prie to didelio, ne tik lietuvių kultūriniam gyvenime, bet ir kovoje už tautos laisvę reikšmingo įvykio išgarsinimo, jo reikšmės iškėlimo visuomenės akyse?

Deja, ir čia daug kur matome tokią pačią abejingą, šaltą tylą, lyg tai būtų svietimas reikalas.

Visų nuostabiausia, kad net ir tie patys mūsų rašytojai, laikraštininkai ir dailininkai, kurie ką tik neseniai atkeliavo iš anapus Atlanto, iš ten pat, iš kur atkeliavo ir pati paroda, — irgi daugumas tyli. Štai, bene pirmuosius iš jų išgirstame prabilstančius tuo klausimu — laikraštininką Pr. Dailidę ir rašytoją St. Santvarą.

Kultūrininkų vardas dažnai mirguliuoja mūsų spaudos skiltyse, bet kai vyksta konkretus darbas kultūrinėje srityje, kultūrininkai tyli, lyg vandens į burną prisisėmę...

Kaziną galvoje apie tai Europoje likę dailininkai, matydami, kad neseniai buvę jų likimo draugai, neseniai dar drauge su jais sielosiję lietuviškos kultūros reikalais, dabar taip nutilo — nurimo, vos tik įkėlę koją į Amerikos žemę? Juk jie, ten likusieji, į čia atvykusius kultūrininkus ligi šiol laikė savo "ambasadoriais", iš jų pirmosios eilės tikėjosi, kad jie visomis jėgomis skins platesnius kelius lietuviškai kultūros kurybai Amerikoje. Argi jie nepasijus dabar apsvylę tais savo "ambasadoriais"?

Ką tai reiškia? Ar tai gali būti sąmoningas "tylos sąmokslas"? Ar tyčia nutylimi svarbūs lietuvių kultūrinio gyvenimo apsišaukimai?

Jei tai būtų tyčia, tai tokių tylėjimų būtų galima pavadinti šiais laikais pagarsėjusiu sabotazo vardu.

Bet dar gal per anksti taip griežtai spęsti. Greičiausiai tai yra tik paprastas... apsilaidimas. Bet apgalvėtas apsilaidimas, kurio reikėtų kuo greičiausiai nusikratyti. Kitaip visos deklamacijos apie kultūrinį veikimą bus tik ciniškas veidmainiavimas.

IRGI ŽINOVAS...

Philadelphijos trumparegi, nepajęsę jūriūrėti Tautos šventės prasmės ir ypač jos minėjimo reikšmingumo kaip tik dabar, ėmėsi ginti tūlas "žinovas", šį kartą iš Clevelando, nors vis per tą patį KELEIVĮ... Tas "žinovas" "išaiškino", kad rugsėjo 8 diena pradėta švęsti kaip Tautos šventė su tikslu... sumažinti Vasario 16-tos reikšmę.

Jeigu jis sakyti, kad rugsėjo 8 dienos šventė buvo skirta sumažinti reikšmę, pavyzdžiui, gegužės 15-tos dienos — Steigiamojo Seimo susirinkimo suaktyvinti, arba rugsėjo 2 dienos — 1922 metų konstitucijos priėmimo dienos, tai tuo, gal būt, galima būtų net ir patikėti. Tiesa ar netiesa, bet jau bent būtų panašu į tiesą...

O kad Smetona ar jo politiniai bendraminčiai būtų norėję Vasario 16-tos dienos reikšmę mažinti, tai jau per daug nepanašus. Juk Smetona ir visa eilė jo bendraminčių buvo Vasario 16-tos dienos aktorių tarpe!

"Žinovas" skelbia, kad Smetonos valdymo laikais Vasario 16-tos dienos aktas buvo stengiamasi nuslėpti, buvęs parodomas tik sutrumpintais. Niekas panašaus, "žinovas" gali užteiti į DIRVOS redakciją ir pamatyti Vasario 16-tos dienos akto foto-kopiją, išspausdintą Smetonai esant prezidentu išleistoje Lietuvos istorijoje. Jokių sutrumpinimų ten nėra.

Be to, tais pačiais laikais Lietuvoje buvo išleistas, dailininko pagamintas, Vasario 16-tos dienos akto turinys gražaus paveiklo formoje, ir buvo platintas, buvo raginama juo puošti lietuvių namus, juo buvo puošiamos net valstybės įstaigų sienos.

Nepriklausomas Lietuvos istorijoje buvo vienas atsitikimas, kada Vasario 16-tos dienos akto reikšmę lyg ir buvo norėta sumažinti ar visai paneigti. Tai padarė ne kas kitas, kaip... Lietuvos Steigiamasis Seimas,

tiksliu sakant, to seimo daugumos vadai. Būtent, jie pradėjo savo darbą nauju Lietuvos nepriklausomybės paskelbimu, lyg tartum iki tol Lietuvos nepriklausomybė būtų buvusi nepaskelbta, ar tas paskelbimas būtų neturėjęs galios. Ir ne kas kitas, o Smetona priminė, kad šis Steigiamojo Seimo aktas nuvertina reikšmingiausį Lietuvos atgimimo istorijos įvykį.

Seimo politikai tada aiškino, kad Lietuvos Tarybos paskelbimas nepakankamai autoritetingas, nes Taryba nebuvo kilusi iš visuotinių rinkimų, kaip Steigiamasis Seimas. Dabar, esant, tas paskelbimas patvirtinamas visos tautos vardu. Galima su tuo sutikti ir nėra už ką St. Seimą dėl to labai smerkti, bet vis dėlto tai buvo Vasario 16-tos dienos Akto reikšmės mažinimas.

Rugsėjo 8 dienos šventė "žinovui" dar ir todėl "diktatoriška", kad ji surišta su Vytauto Didžiojo karalium vainikavimo minėjimu... Ar nereikėtų "žinovui" pažvelgti į savo kolegas Anglijos socialistus, kurie dar ir dabar vainikuoja savo karalių — tada gal nebus taip baisu minėti prieš 500 metų sumanytą vainikavimą. Juk čia kalbama ne apie ką kitą, o apie Lietuvos pasididžiavimą — Vytautą. Tiesa, jis nebuvo socialistas, nes... tada dar ir Marksas nebuvo gimęs...

Visos dienos, vienu ar kitu būdu surištos su visai tautai bendrais ir brangiais atsiminimais, šiandien verta ir naudinti atžymėti atitinkamais, lietuvių dvasią gaivinančiais minėjimais. Nereikėtų gal daryti išimties ir gegužės 15-tai, Steigiamojo Seimo susirinkimo dienai, kurios išstūmimas iš atžymėtinųjų tautos dienų skaičiaus nebuvo natūralus ir, greičiausiai, net vidaus politikos taktikai nenaudingas.

Tačiau tie atžymėjimai ir minėjimai tik tada bus vertingi, jeigu jų turinys bus nukreiptas į taikos ir solidarumo lietuvių tarpe stiprinimą, o ne į atskirų politinių grupių savitarpinių sąskaitų suvedinėjimą.

Yra žmonių, kuriems ir Vasario 16-toji tik "buržuazinės reakcijos laimėjimo šventė"... Netoli nuo anų nuėjęs ir tas, kam kitos tautinės šventės akis bado.

VLIKas -- Amerikos lietuviams

Brangūs Amerikos Lietuviai!

Amerikos Lietuvių Tarybos iniciatyva lapkričio mėn. 4-6 dienomis, New York'e, įvyksta visuotinis Amerikos lietuvių kongresas. Tame kongrese bus svarstoma aktualieji mūsų tautos reikalai ir numatoma veiklos kelias Lietuvai laisvinti ir lietuvių tautą išlaikyti.

Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, vertindamas dabartinę Lietuvos ir po visus pasaulio kampus blaškomo lietuvių padėtį, tam kongresui skiria ypatingą reikšmę. Jungtinės Amerikos Valstybės yra stipriausias ir įtakingiausias veiksnys Vakarų pasaulyje. Jungtinės Amerikos Valstybės suteiktos didžiausios lietuvių žudoma žmonių istorijoje dar negirdėtomis priemonėmis, Jūs gausiai ir viena mintim vedini

rengsitės į šaukiamą visuotinį JAV lietuvių kongresą, aptarsite padėtį ir ryšitės naujais darbams. O tų darbų eilė: kovą dėl Lietuvos laisvės, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės organizaciniai reikalai, lietuvių išlaikymas Amerikoje, tremtinių tolimesnės pagalbos teikimas sudarys esminį Jūsų svarstymų ir tarimų turinį.

Jūsų organizuoti keliamas balsas Lietuvos laisvės reikalui paveiks Amerikos politikai vadovaujančius veiksmus, Jūsų organizuota pagalba tremtiniams padės išsaugoti vargan patekusius tautiečius, Jūsų pastangos išlaikyti Amerikoje lietuvių gražius mūsų tautai nuo jos kamieno tolstančius, Jūsų aktyvus prisidėjimas prie kuriamos Pasaulio Lietuvių Bendruomenės padės sutelkti mūsų jėgas pagrindiniams lietuvių tautos uždavinijams atlikti.

Tat, Brangūs Amerikos Lietuviai, visi ruoškitės į kongresą, aktyviai jame dalyvaukite, eidami pagalbą Lietuvai sunkiausioje jos istorijos valandoje, tarkite geriausius kelius visų mūsų atečiai.

Vardan tos Lietuvos Vienaibę teydi!

VYRIAUSIASIS LIETUVOS IŠLAISVINIMO KOMITETAS

Laisvoji valanda

Jonas Biliūnas

LIUDNA PASAKA

(Tęsinys iš pereinamojo numerio)

Atėjo ruduo, liūdnas, nelaimingas. Vytas žali medžių lapai, vyto su jais kartu ir gražios vargdenių svajonės. Papūtė šiaurės žiemys vėjas ir kartu su lapais išnešiojo karščiausias žmonių viltis, — išnešiojo ir laisvės priešininkų kojomis purvynę sumynę. Išnyko paskutinis laimės šėšelis, išsiskleidė, kaip dūmas po orą. Ant viso krašto klauki šmėkla savo sparnais šviesų dangų uždengė, žmonių krūtinėn aštrius nagus giliai įleisdama. Degino sodžius, šaudė ir korė ir iš tėvynės tolimon šiaurės šalin žmones gabeno. Nepasigalėjo nei žilų senelių, nei sergančių moterų, nei nekaltų mažų kūdikių. Visas kraštas kalėjimu virto. Niekas nebebuvo tikras rytdienos, nežinojo, gultų eidamas, ar beatbus laisvas iš miego. Kilo verksmas ir skaudūs dejavimai. Visi po budelio kirviu dėjo savo galvas. Tik maža saulėlė maištininkų da narsiai su prispaudėjais kovojo, laukdama galo...

Juožapota baisiai atsimainė. Tat jau nebebuvo toji graži moteris, kurios akys, kaip žvaigždės, nuvargusį vyrą neseniai da ramino. Akys aptemo, veidas pajuo-davo. Nei vilties, nei laimės nebeliko. Viena slankiojo po namus, kaip šėšelis, be tikslo. Niekas nebebuvo, kuo da būtų galėjusi rūpintis. Brangiausiaji turtą jai atėmė, ir nebesitikėjo jo atgauti. Žinios, kaip gandas, ėjo viena paskui kitą ir be galo buvo liūdnos: tą pakorė, tą išvežė... Nuo jų vietos negalėjo sau rasti. Ne tik iš sodžiaus kur išeiti bijojo, bet ir troboj ivena būti. Kas vakaras ėjo dabar į Damulį, kur ramiau kiek jautėsi. Senio Damulio jau nebebuvo... Neišturėjo: nuo žaidų po šėšių savačių numirė. Vienos moterys beliko. Su jomis Juožapota vargą vargo: visas jas nelaimė vienu ryšeliu surišo...

Vieną vakarą, kada taip visos sėdėjo netikėtai atsirado trobos durys ir vidun ėjo ypatinga žmogysta — apiplyšusi ir nuvargusi. Dusliu balsu pagarbino Dievą ir pripuolusi apkabino senės Damulienės kojas.

— Kaziukas!... — suriko motina, pažinusi sūnų...

Apkabino jo galvą, į savo krūtinę prispaudė.

— Dieve, Dieve... da gyvas... — rado dojo jina, tarytum abejodama.

Tai glostė sustirusius sūnaus plaukus, tai žiūrėjo jam akysna.

— O kur Antanas? — paklausė išsigandusi.

Tylėjo. Sunku buvo tiesą pasakyti, motinos širdį perverti.

— Užmušė jį... — pašnibždėjo nusiskundamas.

Ir ėmė sakyti, kaip tat buvo: kaip paskutinį kartą, alkani ir nuplyšę, su rusais netoli kovojo; kaip matęs brolių, ant žemės negyvą paktirusį, ir Banį, rusų sumitą... O visi trys kaip tik dabar norėję savąjan sodžiun apsilankyti... Nesulaukė...

Tik dabar, pakėlęs akis, pažino Juožapotą, kad toji, baisingą naujieną išgirdusi, nusitvėrė už krūtinės ir iš didžio širdies sopulio skaudžiai sudejavo... Tartum vis dar netikėjo, kad taip galėjo atsitikti...

— Kur Petras? Kur?... Ką dabar su juo padarys? — vaitojo, klaikiom akim į Kazį žiūrėdama.

Papasakojo jai, kiek žinojo.

Tiek Juožapota tesuprato, kad rusai jos Petrą, tur būt, miestan nugabeno. Nebe-klausė Kazio skundimo, kad jįsai negalys nė vienos dienos namie būti, turis iš savo krašto bėgti, jeigu nenorįs būti pakartas ar sušaudytas... Išėjo iš Damulio, dejuodama...

Nors niekados nebuvo mieste buvusi, tačiau dar gerai prieš auštant toli ant vieškelio, miestan einančio, atsidūrė. Kelias buvo tiesus, žinomas... Trys mylios

eiti. Ir nesiklausus galėjo rasti...

Apie pusryčius jau ėjo miesto gatvėmis, baillai į šalis dairydamos. Dideli, keliais gyvenimais namai tęsėsi iš abiejų pusių be galo; plačios gatvės, tiesios kaip stalias, buvo už viena kitą gražesnės... Bet nesistebėjo į tai Juožapota, nors kitą kartą visi šitie nematyti daiktai kaip stebuklas būtų jai pasirodę. Žiūrėjo tik į žmones, kuriuos kiekvienam žingsny matė. Tartum nuo jų sau pagalbos laukė, tikėsi tiesą patirti. Jai regėjo, kad visi jie apie jos Petrą žinojo, jį išvaduoti galėjo. Taip troško jų paklausti, paprašyti... Nedrįso... Visi jie tokie buvo ponai, galin-gi. Laukė, ar nepaklaus kartais jie patys, ko jina šitan miestan atėjo ir tokia nelaiminga į visus stebis. Bet niekas į ją ir žiūrėt nežiūrėjo. Visi savo reikaluose buvo paskendę. Šitai pro šalį trys ponios praėjo, — gražios, kaip paveikslas. Nematė sodietės, nors tokiom galingom akim į jas pažiūrėjo...

— Dieve, kiek ponų... kokie gražūs! — stebėjos Juožapota, stovėdama, nežinodama, kur dėtis.

— Ko čia dairais? ar ką pametė? — paklausė apdriskęs "ponos", matyt, kiemo sargas.

Juožapota krūptelėjo, bet pamačius, kad į ją žiūri, apsidžiaugė ir nedrąsiai paklausė:

— Ar nežinai tamsta, kur mano Pe-triukas?...

— Petriukas?!... ar tai tavo vyras?

— Vyras, vyras, — apsidžiaugė Juo-žapota.

— Gal koks maištininkas? — nusijuokė piktai kiemo sargas: — eik tenai — rasi. Mostelėjo ranka. Juožapota norėjo da jo paklausti.

— Eik, eik! čia negalima stovėti... užginta! — suriko ant jos.

Ėjo gatve išsigandusi, galvą nuleidusi. Matė, kad ton pusėn daug žmonių skubino. Visi kaip ir ko pamatyti troško ir bijojo pasivėlinti. Ir jina ėmė skubintis...

Greitai pasibaigė gatvė. Pasirodė didelė plati aikštė. Juožapota pamatė jo daugybę žmonių, ratu sustojusių. Kareiviai su šautuvais ir blizgančiais durtuvais, ponai žvaigždėtomis kepurėmis, ponios, gražiai pasipuošusios, ir... žmonių, žmonių — be galo... Visi, kaip negyvi, tylėjo... Vidury aukšti šulai su permėtėmis stypsojo...

Atsistojo nustebusi, nežinodama, kas daryti. Bet matydama, kad visi į ten eina; pribėgo žmonių minia. Kojas jai pakirto, tik kvapą galėjo atgauti...

— Kiek ponų... kokie gražūs... — šnibždėjo apsilbaususi.

Pamatė žilą, malonaus veido senelį, į ją žiūrint, ir bailiu balsu paklausė:

— Ar nežinai tamsta, kur mano Pet-riukas?...

Netikėtai žvilgtelėjo į šulus su permėtėmis... Suriko klaikiu balsu ir, apalpusi, krito ant žemės...

(Bus daugiau)

KUR GAUTI LIETUVIŠKŲ KNYGŲ?

Visame pasaulyje išleidžiamų lietuviškų knygų platinimu rūpinasi neseniai įsteigtas Lietuvių Spaudos Centras Amerikoje. Leidinių sąrašai siunčiami nemokamai. Rašykite atviruką, kuris tekainuoja 1 centą, šiuo adresu:

G a b i j a,
412 Bedford Ave.,
Brooklyn 11, N. Y.

Raudonieji pirštai sustabdo rotatorių...

Trupinys iš nelygios kovos tremtyje

Tremties spauda Vokietijoje savo aukso dienas jau pergyveno. O kokie sunkūs buvo jos pirmieji žingsniai! Jokio medžiaginio pagrindo, beteišikumas, nuolatinis kontroliavimas, cenzūravimas ir grasinimai uždaryti. Ir už ką? O dažniausia už tai, kas jau pačių cenzūruotojų buvo anglosaksiškoje spaudoje paskelbta. Trečioji jėga akylai viską sekė...

Mažiausias nukrypimas nuo "draugingų" santykių su Sovietų Sąjunga perkūnais atsiliepėdavo ant redaktorių galvų, o politinių tremtinių masė kaip tik tais "nukrypimais" gyveno ir iš jų bandė įspėti tikrąją trijų galybių santykių eigą.

Prieš trejus metus okupacinės zonos Vokietijoje buvo kilmės siena atitvertos. Iš Britų zonos patekti į amerikiečių ar prancūzų zoną būdavo sunkiau, nei iš Lietuvos patekti į užsienį taikos gėdynėje. O pirmieji naujagimiai — "Mūsų Kelias" ir "Žiburiai", išaugę į rimtus laikraščius, atsirado kaip tik amerikiečių zonoje.

Britų zona, nepavykus keletams mėginimams, su visomis skirtingomis savo administracijos ir aprūpinimo sąlygomis, su popieriaus stoka ir nepalaužiamu globėjy užsispyrimu neleidė tremtinių spaudos, — liko be informacinio leidinio.

Pačių tremtinių pastangomis Detmoldo susidarė lietuviškasis britų zonos cetras. Čia kelis mėnesius (iki persitvarkymo Lietuvių Tremtinių Bendruomenę) buvo Lietuvių Sąjungos Valdyba, vėliau Lietuvių Tremtinių Bendruomenės Zonos Komitetas, Baltų Centrinės Tarybos įstaiga, generaliniai BALFO ir Raudonojo Kryžiaus įgaliotiniai britų zonai, skautų centras.

Buvo tikras informacijos badas. Keli spaudos mėgėjai ėmėsi bandyti užkūsti spragą bent rotatoriumi. Pradžioje pasirodė "dienraštis" NAUJAUSIOS ŽINIŲ, teikias radijo bangomis pagautą medžiagą ir lietuvių bendruomenės aktualijas, o po kurio laiko ir "savaitraštis", TREMTINIO ŽODŽIŲ pakrikštą tytas. Šis savaitinis 6-8 puslapių leidinėlis siekė duoti skaitytojams platesnės informacijos tarptautinės politikos ir mūsų vidaus gyvenimo klausimais.

Pirmasis TREMTINIO ŽODŽIŲ numeris pasirodė 1946 m. balandžio 6 d., papildydamas dieninę "Naujausių žinių" informaciją. Penki vyrai (Aušros, Bakūnas, Glemža, Paplėnas, Vaitkus) sudarė abiejų leidinių redakciją ir administraciją. Išsitas valandas sėdėjo prie radijo aparatų, gaudė sunkiai gautą užsienio spaudą, vertė, rašė, suko rotatorių ir ekspedijavo. Popieriaus badą išspėsti ne kartą padėjo kava ir amerikoniškosios cigaretės. Šios gėrybės visada suminkštindavo vokiečių širdis.

Ir taip iki 1946 m. rugsėjo galio. Paskutinę to mėnesio savaitę pajutome, kad mūsų leidiniai domisi žmonės, kurių mes ir nesavajome laikyti savo skaitytojais. Per Baltų Centrinės Tarybos atstovą R. anglų specialioji tarnyba pareikalavo pateikti jai "Tremtinių žodžio" 16, 19 ir 20 numerius. Po kelių dienų, rugsėjo 27 d. gavome oficialų Detmoldo UNRRos direktoriaus raštą, reikalaujantį tuojau sustabdyti "Naujausių žinių" ir "Tremtinio žodžio" leidimą ir platinimą, o visus turimus abiejų leidinių egzempliorius tuojau sudeginti. Susidomėjome ir mes patys tais "Tremtinio žodžio" numeriais, kurių "nemokėjome" išcenzūruoti. 16-me radome in-

formaciją apie tai, kad iš 150 lietuvių Hiddeseno stovykloje "plebescito metu" — nori grįžti į dabartinę Lietuvą ar ne — tik vienas mūsų tautietis A. V. atsakęs teigiamai, o ir tasai vienintėlis buvęs ligonis, vos prieš kelis mėnesius pasprukęs iš vienos Bavarijos (Kitzingeno) psichiatriinės ligoninės. Nors "plebescito" anketa teigiamo atsakymo atveju nereikalavo motyvų, šis nelaimingasis parežė, kad jis turįs vykti į Lietuvą, kad galėtų paruošti visų Pabaltijo tremtinių sugrįžimą! Šis perkaitusių smegenų tautietis aiškino, kad jis turįs grąžinti į Lietuvą, o ne į Angliją, žinoma, ir pasimatymas su... Stalinu.

20-me numeryje, informuojančiame apie tuo metu (1946 m. rugpjūčio mėn.) Paryžiuje vykusią, vadinamą, taikos konferenciją, straipsnyje "Konferencija be taikos" buvo atpasakotos Molotovo pastangos pasiekti sprendimo, kad visi "taikos konferencijos" nutarimai būtų daromi 2/3 balsų dauguma, tikėdamasis, jog vakarams nevisada pavyks suorganizuoti tokią daugumą.

Pats raudonasis viešpats buvo truputiuką užkabintas: "Molotovas šiai kovai buvo atidavęs visą sielą ir kūną. "Daily Express" savo objektyvų užfiksavo tą kuriozinį momentą, kai SSSR delegacijos šefas ir raudonosios mažumos vadovas, įsitrauktas karštų diskusijų dėl dr. Evatto vykusiai paskaitos 2/3 magijos, netgi savo pirštus ant pilvo sunėrė 2/3 kombinacijos būdu. Ta magija jį buvo apėmusi nuo galvos iki kojų. Alaric Jakob savo laikraščiu pranešė, girdėjęs gandą, kad Molotovas po karštų debatų pertraukus metu neturėjęs drąsos išeiti pasivaikščioti po Luxemburgo Rūmų kuluarus. O kiti korespondentai (kurie mėgsta nediskretiškai visur kišti nosį rado reikalą paskleisti žinią, kad Molotovas, tik atvykęs į konferenciją, pasinaudojo veto teise dėl jam skirtų apartamentų. Išsiaiškinus, buvo konstatuota, kad Molotovui skirti apartamentai jam yra tikrai nepriimtini, nes ties jų langais stovįs... aukštas medis. Argumentas šeiminkus įtikino ir apartamentai buvę pa-keisti."

Toliau tame pačiame straipsnyje buvę pažymėta, kad raudonieji dignitoriai bandė pasinaudoti "įvykusio fakto metodu" netiesioginiam Pabaltijo valstybių aneksijos pripažinimui pasiekti. Kremliaus taikos organizatoriai Paryžių atsigabeno Lietuvos "ministrą" Ratomskį ir kt. Pabaltijo jo kolegą. Šis manevras nerado palankumo Vakarų sferose ir švininiai kareivėliai žaidimo lentoje nepasirodė.

Bene visų "trefiausias" buvo 19-sis numeris su vaizdeliu iš vienos anglų zonos stovyklos, aplankytos raudonojo repatriacijos "apaštalo". Tai buvo tik vienas iš šimtų vaizdų 1946 metų stovyklose; "Be komentarų..."

Birželio 14 dieną į pabaltiečių stovyklą S. atvyko raudonasis pulkininkas, savo padėjėjų, vietos UNRRos direktoriaus ir kelių tarnautojų lydimas. Susirado stovyklos komentą, reikalaujantį tuojau sustabdyti "Naujausių žinių" ir "Tremtinio žodžio" leidimą ir platinimą, o visus turimus abiejų leidinių egzempliorius tuojau sudeginti. Susidomėjome ir mes patys tais "Tremtinio žodžio" numeriais, kurių "nemokėjome" išcenzūruoti. 16-me radome in-

Puiku, aš tamstai netgi galėčiau pasakyti, kokių reikalų aš noriu kalbėti, — nudžiugo raudonasis pulkininkas. — Jūsų stovykloje prieš kurį laiką buvo atsiklausimas, kas nori grįžti namo. Mes žinome, kad apie 50% atsakė teigiamai, tačiau anglai mums nurodė žymiai mažesnę procentą. Čia greičiausia bus duomenys suklustoti.

— Bet aš tamstai, pulkininke, vis dėlto nepatariu eiti į susirinkimą.

— Kodėl? — nustebė pulkininkas.

— Susirinkimą aš sušauksiu, tamsta į jį nueiti galėsi, bet ar galėsi iš jo išeiti — to aš garantuoti, deja, negaliu. O jei, leisime ir išeisi, tai koks? — iš anksto užjautė komendantas raudonąjį pulkininką.

— Tai kaip gi su tais 50%... su tais, kurie grįžti nori? — bandė teirautis pulkininkas.

— Čia, pulkininke, gal iš tiesų duomenys suklustoti, nes iš mūsų stovyklos nė vienas grįžti nenori.

— Ir tamsta?

— Ir aš.

— Tai koks gi tamsta patrijo-

tas. Juk mums tiek darbininkų reikia.

— Kap tik patrijotai ir ne-grįžta, — atšovė komendantas. Dialogas pulkininką įtikino, kad į susirinkimą eiti rizikinga. Jis pakeitė taktiką ir nutarė lankyti butus.

Ir suėjo raudonasis pulkininkas į pokalbį su lietuve moterim: — Ar nenorite grįžti?

— Ar jau neturite ko vežti? — Juk 1940 metais 60 tūkstančių išvežėte.

— Taip jau ir 60, — bandė teisintis pulkininkas, — galėjo tai ir klaida būti, dabar daug kas pasikeitė.

— Tikrai pasikeitė, — pri-tarė moteris, — juk 1918 me-tais už auksinius antpečius jus

korėte ir šaudėte, o dabar ir "draugas" pulkininkas su plačiais auksiniais antpečiais.

Raudonojo pulkininko veido raumenys nervingai suvirpėjo.

— Bloga tamsta dieną pasirinkai, pulkininke. Pasizūrėk pro langą, matai lietuvių, latvių ir estų vėliavas pusiau stiebo nuleistas. Juk šiandieną birželio 14-toji...

— Bet anglų nenuleista, — nudžiugo pulkininkas.

— Jūs jų dar nevežėte, — paaiškino moteris.

Rusiškai mokąs UNROS tarnautojas žydas pokalbį išvertė savo direktoriui. Netrukus buvo įsakytą nuleisti pusiau stiebo ir anglų vėliavą.

Kitame bute pulkininkui neteko taip ilgai galvoti. Tik ką iš pamaldų už išvežtuosius grįžusi moteris šoko ieškoti... kirvio. Duktė apramfno ir paaiškino, kad jos tėvas Sibire, o brolis sušaudytas. Palydovai patarė pulkininkui greičiau atsisveikinti.

Užsuko pas latvi. Pasivėlikino. Latvis atsikėlė, atsiprašė visus palydovus, staigiu judesiu plačiai atidarė duris ir parodė pulkininkui kelią... lauk.

Per aikštę skubėdamas pulkininkas užkliuvo už vyro, betriušiančio su kaž kokių įrankių.

— Iš kur?

— Iš Lietuvos.

— Ką ten veikei?

— Tarnavau NKVD.

— Gal Gestape, norėjai pa-sakyti, — pataiso pulkininkas.

— Ne, NKVD, — kategoriš-kai patvirtino vyras su įrankiu.

Raudonasis pulkininkas neat-sigrįždamas nukiūtino prie au-tomobilio.

Buvo aišku, kam nepatiko tie "nuodėmingi" numeriai. Palėpę suktą rotatorių palietė ilgi raudoni pirštai.

Paskaitę griežtą UNRRos di-rrektoriaus įsakymą, 1946 m. rugsėjo m. 28 d. atsukome pas-kutinius "Naujausių žinių" ir "Tremtinių žodžio" numerius, painforuodami skaitytojus, kad atsirado "ypatingų, nuo mū-sų nepriklausančių veiksmų, verčiančių mus šį darbą baigti", ir pareikšdami viltį susitikti laisvoje lietuvių spaudoje.

J. Paplėnas.

PARAMA, NAUDA IR GARBĖ!

Tai yra trys dalykai, dėl kurių patariama būti Lietuvių kalbos vadovo garbės prenumeratoriams

1. Parama.

Garbės prenumeratorių bus parėmęs vieną iš svarbiausių darbų, kurie dabar yra daromi mūsų tautos kultūrai apsaugoti.

2. Nauda.

Garbės prenumeratorių gaus Lietuvių kalbos vadovą, išspausdintą ant geresnio popieriaus, gražesnį ir patvaresnį.

3. Garbė.

Garbės prenumeratorių vardai, gražiai išspausdinti pačiame vadove, nuolat bus prieš visų mūsų kalbos brangintojų akis.

LIETUVIŲ KALBOS VADOVO GARBĖS PRENUMERATORIUM BUS KIEKVIENAS, KAS TUOJAU NUSIŲS LEIDĖJŲ GENERALINIAM ĮGALIOTINIUI DESIMTĮ AR DAUGIAU DOLERIŲ, PAREIKSDAMAS, KAD TAI VADOVUI PAREMTI.

Desimts dolerių ištikrųjų yra tik nebrangi tokios knygos kaina!

Siųskite šiuo adresu:

Mr. J. Audėnas.
14 Townsend St., Boston - Roxbury, Mass.

Nuo grandinio iki karo vado

Hitlerio generolas apie savo vadą

Taip jau yra, kad daugelis karo vadų, pasidėję po karo savo ginklus, ima į rankas plunksną ir rašo atsiminimus.

Po pirmojo karo tokiais atsiminimais pagarsėjo vokiečių generalinio štabo viršininkas Erich Ludeudorf. Dabar, sekdamas jo pėdomis, savo atsiminimus išleido 1938 - 42 metais buvęs paties štabo viršininkas Franz Halder.

Knyga pavadinta "HITLERIS — KARVEDYS", neseniai išleista Vokietijoje. Čia norime šį tą papasakoti iš tos knygos.

Dar toli prieš karą, 1934 metais, prasidėjo trynimasis tarp generolų ir Hitlerio dėl kariuomenės parengimo. Diktatoriaus nekantrumas ir didybės svaigulys niekais vertė generolų planus tai pačiai kariuomenei organizuoti sustiprinti. Vėliau tai išryškėjo ir praktikoje: prieš apnaikintos rytų divizijos, įgijusios patyrimo rytų fronto kovos sąlygose, nebuvo papildomos, o į kovą buvo siunčiamos visai naujos, patyrimo neturinčios divizijos.

Hitleris neturėjo jokio dvasinio ryšio su kariuomene, su eilinio kario siela. Paskutinius metus jis iš viso nei sykio nebuvo fronte. Tačiau jis kišosi net į smulkesnių dalinių operatyvinius planus, tuo sukeldamas chaosą vadovybėje.

Tiesa, kad Hitleris yra paskatintas kai kurių ginklų ir karo priemonių išvystymą, tačiau turimų priemonių tinkamai įvertinti jis nemokėjo. Sėkmingą šarvuotųjų žygį Prancūzijos įstabė ir tokiu būdu leido iš-smukti anglams. Iš kitos pusės žygyje Maskvos link Hitlerio įsakytas tempas buvo toks, kad jo neišlaikė mašinų motorai.

1939 m. jis sustabdė vadinamą V-ginklų tyrinėjimą. Tai atsitiko tik todėl, kad čia iniciatyva priklausė ne jam, o Brauchitsch'ui. Vėliau prie jų sugrįžta, bet jau buvo vėlu. Hitleris niekad nemokėjo tin-

kamai įvertinti savo kariuomenės pajėgumo. Jam buvę nurodomas dviejų frontų karo pajėgumas, o jis užsispyręs tvirtino, kad Prancūzija ir Anglija nekariausiuosios. Hitleris turėjo vado instinktą, tačiau taktinės klaidos ir pavėluoti sprendimai vedė į neišvengiamą katastrofą.

Kai paaiškėjo dviejų karo frontų pavojus, Hitleris ėmė blaškytis. Jis įsakė invazijai Anglijon, bet vėliau pats tai atšaukė. Jis norėjo užimti Gibraltarą, nors tai buvo neįvykdoma. Nors buvo aišku, kad Afrikoje prieš sumušti nepajėgs jau dėl to, kad priešas trukdė priėjimą, Hitleris vis tebesvaigojo apie Egipto ir Sueso kanalo užvaldymą.

Pradėdamas karą su rusais, Hitleris iš anksto didžiavosi po šesiu savaičių užimsias Leningradą, o po aštuonių savaičių rusai maldausią taikos. Tačiau šitame karo laikotarpyje Hitleris iš vienos klaidos brido į kitą. Kai generolai parėngė planus parūpinti specialiai žiemos aprangai rytų frontui, Hitleris nenorėjo nieko apie tai girdėti. Girdi, iki žiemos karas su rusais bus baigtas. Įsakęs vieną milijoną karių nukreipti Leningrado link, vėl tame ruože karo veiksmus sustabdė, neapspresdamas, kas reikės daryti miestą paėmus: milijono miesto gyventojų negali nei išmaitinti, nei išžudyti. Sustabdė puolimą Maskvos link, o vėliau reikalavo paimti Maskvą, kai tai buvo per vėlu.

Kai prasidėjo rusų ofensyva, būtų buvę tikslu kariuomenę planingai traukti atgal. Vietoje to Hitleris įsakė stovėti vietoje.

ŠEŠIOS DIENOS

pasaulio politikoje

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

jie pakeistų savo politiką Vokietijoje ir duotų daugiau savarankiškumo vokiečiams. Tai esą reikalinga atremti įtakai, kuri atsirado, įsteigus Vokietijos vyriausybę rusų zonoje.

Čekoslovakijoje pradeda naują nuosavybės atėmimo bangą. Paliečiama visa vadinamos vidutinės klasės nuosavybė.

SPALIŲ 17.

Graikų sukilėliai paskelbė per radiją, kad jie nustoja kovoti. Jie sakosi, kad tai daro, norėdami išvengti visiško Graikijos sunaikinimo. Ištikrųjų jiems tas noras atsirado, kai jų pajėgos tapo sumuštos ir išblaškytos. Tuo būdu, atrodo, vidaus karas Graikijoje faktiškai baigtas. Žinoma, dar turės praėiti nemažai laiko, kol Graikijoje grįž normalus gyvenimas. Dalis sukilėlių pasitraukė į Albaniją ir niekas negali užtikrinti, kad, gavę naujos paramos, jie vėl nepradės puldinėti.

Maskva pasikeitę pasiuntiniais su "Rytų Vokietija". Į Berlyną pasiuntiniu paskirtas Puškinas, kuris ligi šiol buvo pasiuntiniu Vengrijoje. Manoma, kad Rytų Vokietijoje netrukus prasidės politinis "valymas" nuo antikomunistinio elemento ir kad Puškinas vadovaus tam "valymui".

UN sluoksniuose jaučiamas susirūpinimas dėl susidarancios keistos padėties, sąryšis su pasikeitimais Kinijoje.

Kinijos atstovybė turi labai svarbų balsą UN organuose, bet ji nekontroliuoja Kinijos didžiūmos. Tuo tarpu vyriausybė, kuri kontroliuoja didžiąją Ki-

lik paskutinio vyro. Blogiausia buvo tai, kad Hitleris pervertė savo kariuomenės pajėgumą ir niekad neįvertino priešų jėgų. Visa jo strategija buvo tik kvaila didybės manija. Kai vienoje štabo konferencijoje vienas generolas įrodinėjo, kad rusai kas mėnuo pagamina mažiau 12.000 tankų, Hitleris apsiuntojė, sugniaužtais kumščiais šoko prie pranešėjo, liepdamas nutraukti tuos "idiotiškus plepalus". Stalingrado tragedija žinoma visiems. Panašios mažesnio masto tragedijos kartojosi šimtais. Jau 1943 metais, kariškai žiūrint, karas buvo pralaimėtas, bet Hitleris to nepripažįsta niekad. Jis pradeda Atlanto pyhimio statybą, o 1944 m. — garsiąją Ardenų ofensyvą.

Juo situacija blogesnė, juo Hitlerio galvoj daugiau planų. Žinoma, jų niekas nevykdo. Tuo metu, kai amerikiečiai prie Cottbuso susitinka su rusais, Hitleris įsako Silezijoje esančiai atkirstai armijai pulti rusus prie Berlyno savo tankais. Iš armijos vargais negalais dar susirūšama su Hitleriu ir jam išdėstoma, kad armija yra apsupta, nebeturi nei tankų, nei benzino, nei municijos ir pulti negali. Hitleris atsako: gali, bet nenori.

Paskutinis Hitlerio įsakymas buvo — sunaikinti Vokietiją.

Taip pasakoja vienas Hitlerio generolų. Gaila, kad Vokietijos generolai nepabilo apie tai laiku, kada dar bent šis tas galima buvo išgelbėti. Tik todėl daugelis generolų, karui pasibaigus, nebuvo traktuojami, kaip karo belaisviai, o kaip nusikaltėliai ir atsidūrė kartu su juo.

VL Vr.

nijos dalį, daugumos UN narių nepripažinta.

SPALIŲ 18.

UN pastangos sutvarkyti santykius tarp Graikijos ir jos kaimynų nepasisekė, nes Graikija atsisakė patenkinti Sovietų reikalavimus.

USA Valstybės Departamentas paskelbė turįs įrodymų, kad sovietai ir graikūs trėmė į tolimus Azijos kraštus.

USA ambasadorius Canon Jugoslavijoje atšauktas.

Jules Moch nesugebėjo susitarti su kitomis partijomis dėl Prancūzijos vyriausybės sudarymo ir atsisakė nuo ministerio pirmininko pareigų.

Jau trečia savaitė, kaip Prancūzija neturi vyriausybės ir dabar vėl nematyti, kada ir kas galės ją sudaryti.

SPALIŲ 19.

Višinskis pasigyrė, kad sovietai atominę bombą turi jau nuo 1947 metų... Be to, jis pareiškė, kad Jugoslavijos išrinkimo į Saugumo Tarybą neįlaikytų nei teisėtus, nei teisingus. Jugoslavijos kandidatūros palaikymas esąs grasymas Rusijai ir net... UN konstitucijos bei tradicijų laužymas!

Sovietų delegacija pareiškė savo veto rezoliuciją dėl ginklų kontrolės, įskaitant ir atominis ginklus. Tai jau išviso keturiasdešimtis pirmas sovietų veto per trumpą UN gyvavimo laiką.

Prancūzijos prezidentas pakvietė radikalą socialistą René Mayer bandyti sudaryti vyriausybę.

10,000 mylių kelionė

Rašė
J. V. VALICKAS

(Tęsinys iš 40 numerio)

Nors dar ir buvo likę šio bei nėje, bet vakare besikalbant su to pasižiūrėti Meksikos sosti-Guadalupe dvaro savininku, susidarė planas trejeto dienų iškilai. Per tas tris dienas buvo suplanuota aplankyti du aukščiausius Meksikos kalnus (abu netli 18,000 pėdų aukščio), o paskui užsukti į visą eilę aplink esančių miestų - miestelių.

Man į kompaniją panorėjo prisidėti dar viena pora apyvenų amerikiečių keliauninkų. Pasirodo, kad senukas nelabai nori vairuoti kalnuose, o žmona būtinai nori tas apylenkes pamatyti. Tad ir sutarėm keliauti tryse.

Išvažiavom gana anksti ir pataikėm kaip tik tuo metu, kai darbininkai važiuoja į darbą. Automobilų miesto gatvėse beveik nebuvo, bet užtat vėžio greičiu slenkančių autobusų ir tramvajų buvo tiesiog tiršta.

Išvažiavę iš miesto ir pravažiavę keleto miestelių, pradėjom risti aukštyn. Tos aukštumos buvo apaugusios didelėmis pušimis. To pušyno ir galo nesimatė. Tokiam dideliam pušyne vis dėlto nepastebėjau nei vieno kelmo. Vadinasi, dar niekas to miško nekerta...

Sausų šakų negalim uždegti!

Sutikom pakeliui ūkininką. Mano bendrakačiui įsigėdė nusipirkti šviežio pieno ir kiaušinių. Kadangi turėjau su savim kepimo įrankius, tai užėjo ir man apšviesti gryname ore iškepti ir užkūsti kiaušienėms.

Kiaušinienei medžiagos bemažant įsigijome iš ūkininko ir čia pat šalia jo ūkio rengiamės susikurti ugnį ir kepti.

Sausų šakų kiek tik nori, susikrovėm mažą lauželį ir pradėdau kurti. O ūkininkas su žmona iš tolo žiūrė į juokiasi...

Manau sau, ko gi jie čia dabar juokiasi... Bet greit pasišėkėjo. Kod degtuką prie šakelės laikau, tol ji lyg ir bando degti, o kai tik degtukas pasibaigia, tai ir šakelė, lyg ji būtų visiškai žalia ar vandenį permirkusi, - tik pasmilksta ir gesta...

Pasirodė, mūsų būta jau gana aukštai. Oras ten retesnis, ugnis ten gauna mažiau deguonies ir todėl viskas dega daug sunkiau. Šeiminkai kiek pasijuokė, atėjo mums į pagalbą: paėmė kiaušinius atgal ir iškepė kiaušieninę. Bet kaip ji ugnį kūrė, ir kaip ji taip skaniai tą kiaušieninę prirengė, tas taip ir liko jos paslaptis...

Gana tų aukštybių!

Kai pagaliau privažiavom prie pirmojo iš tų aukštųjų kalnų, kuriuos rengėmės lankyti, ir kai pažvelgėm į jo viršūnę, skaidriusnię sidabru žvilgančią saulės spinduliuose, mums pasirodė, kad ta viršūnė taip baisiai aukštai... Visas noras keltis į tų aukštybę bemaž dingo ir nutarėm, kad mums visiškai užteks, jeigu mes tik nusifotografuosim prie to kalno...

Kartą pradėję savo apetitus mažinti, sumažinom ir dar. Sakom - kurių galų mums dar važiuoti prie kito kalno? Argi jis nėra panašus į šitą? Nutarėm nufotografuoti jį iš tolo ir tuo pasitenkinti.

Venecijos papročiai ežere

Šitai sutrumpinę savo programą, dar kokias 3 valandas prieš saulėleidį atsidūrėm Xochimilco miestelyje, garsinamame savo "Plaukiojančiais Darželiais".

Beje, čia pakeliui vėl užtikome kaimelį La Venta. Tai jau antroji mano užtikta "Venta"

Meksikoje.

Prie Xochimilco yra nemažas ežerukas ir kanalas. Tame ežere ir ypač kanale, plaukioja laiveliai - gondolos, panašios kaip Venecijoje. Pagrindinis tų gondolų uždavinys čia yra - gėles iš kitos pusės kanalo bei ežero pervežti. Gražu pažūrėti, kai tos gondolos plaukia, pilnos gėlių. Dėl to jas ir vadina tais "Plaukiojančiais darželiais". Bet tas gondolas galima ir žmonėms pasisamdyti. Tuo atveju gondola už atitinkamą pinigą virsta nebe darželiu, o... plaukiančiu restoranėliu. Atsiranda joje ir gitaristai, ir užkandžiai, ir stiklėlis...

Bet kadangi mūsų kitos dienos programa buvo numatyta nemaža, tai ir čia pasitenkinom pasižiūrėję į visa tai tik iš tolo.

Meksikos "Ukraina"

Kitą rytą patraukėm Guadalupe link. Iš pradžių vėl teko risti ir kalnus ir jau net piktai pasidarė: nejaugi Meksikoj vis reikės tik į kalnus ir į kalnus važiuoti! Bet taip bėpykstant vėl pamaciau kaimo pavadinimą La Venta - tai jau trečioji "Venta" Meksikaj. O po tos Ventos ir kalnai pasibaigė. Prasidėjo derlinga lyguma. Ji nusėta gražiais ūkiais, ištisi laukai puikių rugių ir kviečių, nunokusių, stambiomis varpomis. Neiškenčiaus nesustojęs, nepačupinėjęs tų puikių javų. Varpas keturkampės, ilgos, grūdai stambūs, gražiai geltoni... Vienoje rugio varpoje suskaičiau 116 grūdų! O diena graži, tyli, gana karšta. Plačiausiame laukuose tokia ramybė - nieko daugiau nesidaro, tik jėvai noksta...

Toliau pavažiavę užtikome didžiulius ganyklų plotus, kuriose ganėsi didžiulės bandos galvijų. Matomai, ūkiai čia daugiausiai stambūs, dvarai. Vienoj vietoj rugiai jau buvo nupiauti ar dar plovė mašina. Čia pat lauke ir kūlė.

Visų įdomiausia čia buvo žiūrėti, kaip šiaudus krauna į didelę pailgą kūgį. Krovimas kaip krovimas, nieko ypatinga, bet nuostabu buvo, kad tuos šiaudus mlynė ne žmonės, o... trys asilukai. Vaikštinėja sau ant šiaudų ir juos suslegia. Ir atrodo, visiškai nesijaudina dėl to, kad jiems vis daugiau šiaudų po kojomis prideda ir jie keliai vis aukštyb ir aukštyb...

Labiausiai įdomu buvo pamatyti, kaip tie asilukai nulips nuo kūgio, kai jis bus jau baigtas krauti, arba kaip juos nukels... Gaila, nebuvo laiko laukti, kol prikraus tokį kūgį.

Susitikimas su "tautiečiais"

Guadalupe pataikėm turgaus dieną. Na, čia jau ir neat-silaikėm prieš senai persekiojusią pagundą - prisipirkti visokių suvenyrų, nes kainos čia buvo pigesnės, negu bet kur iki šiol matytos.

Kai jau gerokai viskuo apsikrovę atsivėlėjom su parduotuvėmis, vienas iš jų staiga paklausė, ar mes kartais kuris ne-mokame lenkiškai ar rusiškai.

Pasirodo, kad šiame vertelgų būrelyje esama poros žydų. Vienas gimęs Vitebske, bet gyvenęs Vilniuje. Net apsisverkė, sužinojęs, kad ir aš nuo Vilniaus.

Pereito karo metu netekęs Vilniuje turėtos didelės krautuvės, bastėsis po visą Europą, pagaliau iš Prancūzijos patekęs į laivą, kuris turėjęs jį atvežti Amerikon, bet kažin kaip "per klaidą" atvežęs Meksikon. Visos pas-tangos iš čia patekti į USA nu-eję niekais ir taip jis tebeskurs-tas šiame Meksikos kampelyje...

Kitas gimęs ir augęs Lenkijoj, Lomžos mieste. Ten buvę neblo-gai, bet žmonės prikalbėję, kad Meksikoj daug geriau, ir jis su-sigundęs čia greit praturtėti...

Deja, tai pasirodė ne taip la-bai lengva, kaip buvo pasakota. Vietiniai žmonės perka tik ži-balą ir adatas, o visa kita sten-giasi patys pasidaryti. Visas prekybos pelnas iš amerikiečių keliauninkų. Karo metu buvę geriau, kai amerikiečiai negalė-ję niekur kitur keliauti, bet da-bar vėl jau blogėja. Be to, sun-ku esą su vietiniais lenktyniau-ti. Vietiniai balaganų laikyto-jai savo prekes patys ir paga-mina, o kai reikia iš kito pirk-ti, tai maža ką tegalima uždir-bti. Kai kada net savo pinigų ne-galima atgauti. Tada tenka pre-kybą sustabdyti ir laukti, kada suvažiuos daugiau keliauninkų ir pakils kainos...

Apie meksikiečius jie labai gerai atsiliepė - geri, sako, ir nuosirdūs žmonės, tik esą, juos kankina senoviški įpročiai - ar tos jų "siestos" ir "fiestos" la-bai daug laiko jiems suėda. Jie dirba tik tiek, kiek šiai dienai būtina reikia ir labai jau mėg-s-ta ilsėtis...

Kadangi besikalbant pastebė-jau, kad jie Meksiką jau neblo-gai pažįsta, tai pabandžiau pa-klausti juos ir apie Meksikos politinį gyvenimą. Jie gyvė, kad Prezidentas Aleman esąs ne-blogų norų žmogus, lasvių nevaržo, gyvent galima. Tada paklausiau, ką Meksikoje gal-voja apie tuos didelius dvarus, kurių čia tiek daug - ar nebū-tų čia naudinga kokia žemės re-forma, nes šalia tų didelių dvar-ų tiek daug bežemių...

"Tautiečiai", pradėjo juoktis susiriesdami iš tokio klausimo. Sako, čia Meksika, ne Europa. Jau buvę čia visokių "svieto ly-gintojų" - socialistų ir komu-nistų, daug pinigų ir prakaisto išliejo propagandai, bet nieko iš to neišėjo. Dar mieste tas tu-ri šiek tiek pasekėjų, bet kaim-me - visiškai ne. Sako, ką tie žmonės darytų su žeme? Tuo-jau pristigtumėm duonos ir mės-os! Dabar žmogus nueina dvar-an, užsidirba, kiek jam tam kartui reikia ir vėl "ilisi". O savo žemęj taip nesilėsi. To-dėl gal vienas ar du iš šimto pa-norėtų gauti savos žemės, o kiti nei dovanai jos neimtų. Svar-biausias gyvenimo šūkis čia - nepersidirbti. Todėl su daugiau darbo reikalaujančiais sumany-mais čia negalima susilaukti di-desnio pasisekimo.

Tas pasikalbėjimas užėmė ne-maža laiko. Atsivėlėdami tie "tautiečiai" būtinai kvietė dar užsukti atgal grįžtant, o Ameri-koj visiems pasakoti, kad važiuo-tų į Meksiką ir visus suvenyrus pirk-tų tik Tulucoj, ir tik pas juos, nes jie parduoda pigiausiai. (Bus daugiau)

MARGUTIS

Skaitykit "Margutį" komp A. Vanagačio įkurtą mu-zikos ir juokų žurnalą. Et-na karta į mėnesį. Kaina metams \$2. Užsisakant siu-skait ir pinigų.

MARGUTIS

6755 So. Western Ave.
Chicago, Ill.

ŠIMET ATVYKUSIEJI

kreipdamiesi į DIRVĄ prenumeras ar kitais reikalais, būkite malonūs, neužmirškite pažymėti,

kada ir kokių laivų

atvykote, nurodant atvykimo mėnesį ir dieną.

Tuo palengvinsite mums

atlikti Tamstų pageidavimus ir susilauksite patys greitesnio patarnavimo.

A č i ū !

Pažeminta sakykla

Spalių 9-11 dienomis Šv. Jur-gio parapijoje, Clevelande, vy-ko 40 valandų - švenč. Sakra-mento garbinimo - atleidai, kuriems vadovavo ir pamokslus sakė kun. Vincas Andriška, vienuolis marijonas.

Pirmąją atladų dieną pamoks-lininkas paskelbė, kad Bažny-čios teikiama atlaidams pel-nyti, be kitų sąlygų, reikia iš-klausyti bent penkis jo pa-mokslus.

Tačiau išsklausius tuos pa-mokslus ima abejonė, ar tikrai jie gera priemonė atlaidams pelnyti...

Visiems tikintiesiems yra ži-noma, kad Katalikų Bažnyčia, nors tūkstančius yra įrašiusi į šventųjų ir palaimintųjų eiles, bet neveda jokio praeiktyjų sąrašo ir niekad nėra tarusi savo autoritetingo žodžio, kad tas ar kitas asmuo tikrai esąs pragare.

Tuo tarpu minimasis pamoks-lininkas paskelbė praeiktyjų vardus, kurie, esą, savo sielas pardavę velniui. Tai esą: Liu-teris, Volteras ir kairysis lat-ras...

Nors kairysis latras mus ma-žiausiai domina, bet vis dėlto kyla klausimas, iš kur kalbėto-jas sužinojo, kad jis (latras) pardavęs savo sielą velniui, ki-taip sakant, sėdi pragare.

Dešiniojo latro likimas aiškė-ja iš Kristaus žodžių: "Šiandien su manim būsi rojuje". Bet kairiajam latrai Kristus nepasa-ke: "Šiandien su šėtonais būsi pragare". Tegu jis tą pačią dieną ir nepateko į rojų, bet argi Dievo gailestingumas negal-vo jo sielą nuskaistinti? skai-tyklos ugnim? Kas žino, gal kairysis latras tobulu gailestio ašaromis apsiplieskė tada, kai ne-bepajėgė kalbėti, nebepajėgė Kristaus atsprašyti. O tobulas gailestis, juk tikime, išgelbsti sielą iš velnio nagų.

Bet ypač keistai skamba tvir-tinimas, kad Liuteris ir Volte-ras "pardavę" savo sielas vel-niui. Šie vyrai gyveno natūraliai. O dorą gyvenimą ir tikėjo Vieš-patį Dievą - Aukščiausiąją Esybę. Liuteris juk yra vie-nos galingos krikščioniškos baž-nyčios organizatorius, įsteigė-jas, kurio pasekėjai savo būdu, kaip jiems atrodo išganingiau, slovina Viešpatį Dievą ir daro gerus darbus.

Volteras nepaprastai gražiai išreiškia pagarbą ir meilę sa-vaip suprastai Dievybei savo veikalė "Keturiadesimties pa-mokslai". Be to, savo dvarė jis pastatydino bažnyčią, ant ku-rios užrašė: "Voltaire erexit Deo" (Volteras pastatė Dievui) ir laikė prie jos vienuolį jėzuitą-tėvą Adomą. Šie vyrai, kaip iš kun. V. Andriška patirta, da-bar sėdi pragare...

Kodėl kun. Andriška savo autoritetu kiša juos į pragarą, tvirtindamas, kad jie "parda-ve" savo sielas velniui? Jis to nepaaiškino. Bet tai įvyko, tur būt, todėl, kad šie vyrai nepri-pažino Katalikų Bažnyčios die-viškumo ir skelbė, kad ji ne-tarnaujanti Tiesai. Gal jie ir klydo šitai galvodami bei skelbdami, bet tai dar ne įro-

dymas, kad jie yra Viešpaties Dievo praeikty. Sakinys: "Sine Ecclesia non est salus" (be Bažnyčios nėra išganymo) juk dar turi plačius komentarus, kas kun. V. Andriškai, kaip teologui, turėtų būti žinoma.

Tokiais savo pamokslais šis kunigas tik parodo, kad jis ne-turi mažiausios tolerancijos ki-taip galvojančių ir kitaip tiki-nčių atžvilgiu, tuo kompromituo-damas ne tik save, bet ir pačią Katalikų Bažnyčią. Joks kultū-ringas ir tikrai katalikybės klestėjimo trokštąs kalbėtojas taip nesielgia.

Kitame pamoksle kun. V. An-driška, sakydamas, kad lietu-vių tauta yra prisirišusi prie Šv. Panelės Marijos, emė pakeltu balsu išmetinėti buvusiai Lie-tuvos valdžiai, kodėl ji neturė-jusi tokio paties prisirišimo. O toliau dar smarkiau kaltino Lie-tuvos valdžią už nebuvinį Lie-tuvoje tikėjimo laisvės...

Jokia Lietuvos konstitucija, net ir toji, kuri buvo redaguota labai gerų katalikų, niekad ne-reikalavo iš valdžios, kad ji bū-tų prisirišusi prie švenč. Pane-lės Marijos, Regis, ir jokioj ki-toj valstybėj tokios konstituci-jos nėra. O jeigu iš valdžios ne-reikalauja konstitucija, tai juo labiau to negali reikalauti kun. Andriška... Jis gali to norėti, bet jo noras negali būti įsaky-mas visai valstybei ir tautai.

O lietuvių tauta, kaip ji bebū-tų prisirišusi prie švenč. Pane-lės Marijos, 1926 metų pavasa-rį emė ir išsirikno sau valdžią, kuri buvo sudaryta iš socialist-ų ir liudininkų, visiškai prie-šv. Panelės nepriširusių. Ką dabar daryti su lietuvių tauta? Ar praeiktyti ją už tai ir paskel-bti, kad ir ji "velniui dūšią par-davė"?

Kai kun. Andriška kaltino Lietuvos valdžią už tikėjimo lai-svės varžymą, tai jis nepaminė-jo, kurią vyriausybę kaltina. Jis minėjo tik Lietuvos valdžią.

Bet kokios ji tikėjimo laisvės trūko Lietuvoje bet kurios vy-riausybės laikais? Ar buvo ka-da draudžiama Evangeliją skel-bti, Sakramentus teikti, pamal-das bažnyčiose laikyti, viešas re-ligines procesijas rengti? Ne, tokių dalykų nepriklausomoje Lietuvoje niekas negirdėjo ir kun. Andriška labai gerai ži-no, kad taip nebuvo.

Kun. Andriška taip pat labai gerai žino, kad Lietuvoje visos tikybės, o ypač Katalikų Baž-nyčia, turėjo visą eilę tokių privilegijų, kokių, pav., tikėjimo laisvės šalyje - Amerikoje jokia religija neturėjo ir nesvajota tu-rėti. Štai bent keletas tokių pri-vilėgijų:

1. Visose mokyklose, ne tik privatinėse, bet ir valstybinėse, tikybės mokymas buvo ne tik leistas, bet privalomas. Vyskupų parinkti kunigai mokydavo ti-kybos ir už tą mokymą gaudavo atlyginimą iš valstybės išdo, kaip ir visi kiti mokytojai.

2. Privatinių konfesinių mo-kyklų mokytojai taip pat gauda-vo algas iš valstybės, o jų lai-kytojai turėdavo rūpintis tik kitomis mokyklų išlaikymo iš-laidomis.

3. Kunigų seminarijos buvo išlaikomos iš valstybės išdo.

4. Vyskupai ir visi kunigai gaudavo algas iš valdžios išdo ir dar pašalpas bažnyčių staty-mui.

5. Kunigai buvo atleidžiami nuo karinės prievolės, tačiau ka-riuomenėje buvo valdžios apmo-kami, tik vyskupų paskirti, ka-pelionai. Kariuomenei sekmdie-niais būdavo specialios pamal-dos, kaip ir visų mokyklų mo-kiniams.

6. Kunigai turėjo visas pli-licyčių teises ir galėjo užimti vi-sokias vietas valstybės darbe, neišskiriant net pareigų pačio-

je vyriausybėje. 1938-39 me-tais Lietuvos ministeriu pirmi-ninku buvo kunigas V. Mironas - ne koks ekskomunikuotas kunigas, o visą laiką buvęs re-guliarus kunigas, kuris užimda-mas ministerio pirmininko vietą tam reikalui turėjo savo vysku-po leidimą. Nei būdamas minis-teriu pirmininku, nei po to kun. Mironas nebuvo dvasinės vyres-nybės suspenduotas, ar kaip nors papelktas už tikėjimo lai-svės varžymą. O kun. Mironas, būdamas Lietuvos ministeriu pirmininku, nei sumažino, nei padidino visą laiką buvusių vie-nodų tikėjimo laisvių Lietuvoje. Ir po jo buvusios vyriausybės šitoj srity nepadarė jokių pa-keitimų.

7. Lietuvoje visą laiką buvo tik bažnytinė metrikacija. Tuo skusdavosi netikintieji, bet tuo negalėjo gi skystis tikintieji.

8. Lietuvoje būdavo rengia-mi šv. Sakramento pagarbini-mo kongresai. Lietuvos valdžios atstovai ir net pats prezidentas dalyvaudavo tų kongresų iš-killmngose pamaldose, o valsty-bės geležinkeliai veždavo mal-dininkus į tuos kongresus tik už ketvirtadalį kainos.

9. Kiekvieną sekmadienį per valstybės radijo stotis būdavo perduodamos pamaldos iš pa-čios Arkivyskupo Katedros, ar iš kitų žymesnių bažnyčių.

Kur gi kitur tikėjimas turėjo tokias laisves ir privilegijas? Gal Amerikoje?

Šių vieny faktų jau gana, kad būtų aišku, jog kun. V. Andriška iš sakyklos skelbė clevelandiečiams netiesą, nusi-žengdamas aštuntajam Dievo įsakymui ir tuo pažemindamas bažnyčios sakyklą.

Štai kodėl tenka labai abejoj-ti, ar tų pamokslų klausymas gal-ėjo padėti nusipelnyti Katalikų Bažnyčios teikiama atlaidus...

Judrėnas

KAD NEĮVYKTŲ NEMALO- NUMŲ,

neseniai į Ameriką atvykę jau-nuoliai nuo 18 iki 26 metų au-žiaus turi ypač neužmiršti per-penkią dieną nuo atvykimo užsiregistruoti karinės tarnybos reikalų į Selective Service Sys-tem, Ohio Board. Nors šiuo me-tu į kariuomenės tarnybą ne-šaukia, nes yra gana savanorių, tačiau užsiregistruoti reikia ne-atidėliojant. Tokios įstaigos Cle-velande yra: Chester East 9th Building, Chester Ave. ir 9th St. kampe. Laiškams adresas: 1845 9th St., Room 214, Cleve-land, Ohio.

P. P. Muliolis

Lankytės savo Klube!

Amerikos Lietuvių Piliečių Klube penktadienio vakarais gausite skanių bulvinių blyn-ų, šviežios žuvies, prie to visokių išsigėrimų. Klubo nariai prašomi dažniau prisiminti apie savo Klubą.

GREETINGS AND BEST WISHES

ANNE'S BEAUTY SHOPPE

4465 Mayfield Rd.

EV 0911

GREETINGS AND BEST WISHES

TO OUR FRIENDS AND PATRONS

KNAPP WINE CO.

Distributers of Growers Old Reserve

7716 Broadway

DI 7236

Clevelande APYLINKĖSE

COMMUNITY CHEST VAJAUS ATIDARYMAS

Spalių 16 d. Severance Hall, Community Chest vajuos atidarymo proga, buvo gražus koncertas. Clevelando simfoninis orkestras atliko eilę Mozarto, Stravinskio, Rachmaninovo ir kt. kūrinių. Dalyvavo garsi Clevelando pianistė Eunice Podis ir vyrų choras.

Šis vajuos truks 10 dienų ir norima sukelti Clevelande \$ 5, 400,000 labdarybės tikslams. Vajaus vadovas John G. Meinlik perstatė vyskupą Hoban, pažymėdamas jo didelius nuopelnus labdarybės srityje. Vyskupas jautrioje kalboje pabrėžė, kad prie šalpos darbo turi prisidėti visi be skirtumo, nes ir šalpos reikalingieji yra šelpiami visi be skirtumo.

Atidarymo koncertas buvo la-bai puikus. Pažymėtina, kad į-ėjimas buvo neapmokamas. Gai-la, ta iškilmė bent lietuvių tar-pe savo laiku nebuvo tinkamai išgarsinta ir todėl lietuvių ten buvo matyti vos keletas. Kon-certas buvo perduodamas ir per radiją.

J. A.

STOKITE TALKON ĮKURDINI-MO KOMITETUI

Tremtinių Įkurdinimo Komi-tetas nuosirdžiai kviečia visus clevelandiečius padėti jam atlikti jo uždavinį. Norėdami pa-gelbėti naujai atvykusiems įsi-kurti, kas žinote:

1. progą gauti darbo,
2. butą ar kambarį,
3. nebrangiai parduodamus ar dovanojamus baldus - rakandus, - tie nieko nelaukdami pašau-kit telefonu kurį nors iš šių as-menų ir praneškite:

P. P. Mulioliui UT 1-2345;
B. Bartkūnui HE 7722;
M. Drosučiuviui LI 4698;
K. Štaupui KE 8794;
J. Salasevičiui MU 1593

Tad prašome parodyti artimo meilę ir nuosirdumą savo bro-liams. Jei mes, lietuviai, nepa-dėsime saviesiems, tai kas gi tą padarys? Kiek man yra ži-noma, atvykėliai ir sugyvenie-mė ir darbe gėdos nepadarys. Tad dar kartą - esate prašomi minėtiais reikalais nepamiršti jiems padėti, o ne pavydėti žmoniško gyvenimo. Jie bus Jums dėkingi. P. P. Muliolis

MIRIMAI

Jonas J. Markevičius, 73 m., 1409 Giddings Rd., mirė spalį 17 d. Palaidotas spalį 20, iš Naujosios parapijos bažnyčios, Kalvarijos kapinėse. Liko žmo-na Ona, sūnūs: Juozas, Jonas, Edvardas; dukters: Mrs. C. Thompson, Mrs. D. Thompson, Mrs. J. Sauter, Mrs. N. Kirchner ir 13 anūkių.

Laidotuvėms patarnavo Ja-kubs & Son Funeral Home.

Cleveland, Ohio Taupymas yra kelias į laimę

Taupyk šiandien — turėsi rytoj ar vėliau, reikalui atėjus.
Taupyk Lietuvių Banke, čia suma auga drauge su nuosimčiais.
Taupymas Lietuvių Banke yra apsaugotas USA valdžios užtikrinimu per Federal Insurance Corp.
Taupyk šiandien, o neturėsi rūpesčio ateity.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave.

HE. 2498



Pilnai padengta apdrauda

UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

LASNIK CAFE

Puiki, Moderniškai Įrengta Lietuviška Užeiga
6824 SUPERIOR AVE.

(Šalia Dirvos Redakcijos)

Užkvičiame Lietuvius iš kitų miestų sustoti pas mus.
Kastantas ir Ona Lesnikauskai — Savininkai



AUTO BATTERIES

Tiesiog iš Lietuvių dirbtuvės
Pigiau negu kitur
TAISO IR SENAS BATTERIES

Antanas Kirkilas ir Sunas

1019 Woodland Ave. Cleveland

Telefonai:
EN 3844
MA 3359

Namų adresas: 7204 Donald Ave.

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Lietuviška laidojimo įstaiga

Valdžios pripažinti laidojimo direktoriai:
Della E. Jakubs
William J. Jakubs

25 metų simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENdicott 1763

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidojimo direktorė
Aldona Wilkeli - Wirby

Pilnas laidojimo patarnavimas
—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE. HEnderson 9292

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: Main 1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521
Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudose-insurance reikaluose.
Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.



MONCRIEF'S šildymo Sistemos

Palinko Daugiau Clevelando Namų SILTAIS negu kurie kiti šildymo Padargai GAS-OIL-COAL

THE HENRY FURNACE CO., MEDINA, O.

TAI YRA BANKAS lengvai sutvarkyti asmeninems skoloms

Jūs galite gauti "Bank of Ohio" pigią paskolą visokiems reikalams — apmokėti sąskaitoms, skoloms, mokesčiams ir tt. — butui taisyti ar gerinti — namui pirkti ar gerinti — naujam ar vartotam automobiliui pirkti. Jums patiks mūsų draugiškas ir greitas patarnavimas.

Atsilankyk arba telefonuok MAin 8100
6 Offices—East Side, West Side, Downtown

— THE —

BANK OF OHIO

buvęs THE MORRIS PLAN BANK
921 Huron Road ir Skyriai

NAUJAUSI NAUJAKURIAI

Spalių m. 6 d. laivu "General Baitou" į New Yorko uostą atvyko šie lietuviai tremtiniai:

Balbatas Jonas — Brooklyn, N. Y.
Bankaitis Anetanas, Marija, Henrikas — Detroit, Mich.
Byfaut Anna — Hartford, Conn.
Davidauskas Antošė, Virginia, Alfonsas — Linden, N. J.
Dicius Pranciškus, Domicelė, Renaldas — Chicago, Ill.
Druskis Kazimieras, Elena, Edmundas, Aušra-Elena — Indianapolis.
Gleiforsaitė Hilda — Brooklyn, N. Y.
Janušonis Paulina, Ramusė — Kearny, N. J.
Jasaitytė Agnė — Detroit, Mich.
Jursėnaitė Grasilda, Emilija — Chicago, Ill.
Kazlauskas Pranas — Reed City, Mich.
Klovas Vincas, Marija, Paulina — Chicago, Ill.
Ladukas Stanislovas, Marija — Brooklyn, N. Y.
Leviekiene Sofija — Sunnyside, Wasc.
Matijonaitis Justinas — Philadelphia, Pa.
Matulaitis Bronius, Konstancija — Chicago, Ill.
Mikuckis Juozas, Paulina — New York, N. Y.
Mikaitis Otonas, Lena, Hermanas, Vilhelmas, Anna M. — Concord, N. C.
Mockus Stasys, Virgilija, Regina — Houston, Texas.
Nakas Osvaldas — Philadelphia, Pa.
Mikulionis Jonas, Janina — Rochester, N. Y.
Natkevičienė Mikalina, Dominka-Danutė — Detroit, Mich.
Palubinskas Salimėja, Benediktas, Albinas — Lewiston, Maine.
Paulavičius Pranas — Chicago, Ill.
Pažerūnaitė Antanina — Buffalo, N.Y.
Plienaitis Pranas, Ona — Detroit, Mich.
Plechavičius Povilas, Povilas, Irena — Avon Lake, Ohio.
Ramanauskaitė Elena — Heron Lake, Minn.

Rasimas Boleslovas, Aušrelė, Brigita, Agnieta, Cecilija, Marcijsa — Orlando Park, Ill.
Saltenis Eva, Marija — Los Angeles, Calif.
Sinkevičius Zigmantas, Marcelė, Ramutė — Chicago, Ill.
Suopys Vytautas — Imlay City, Mich.
Teizeris Osmanas — Santa Paula, Calif.
Timpas Gustavas — Bellevue, Mich.
Vedeika Petras — Detroit, Mich.
Venclauskas Mykolas, Emilija, Vytautas, Andrius — Cleveland, Ohio.
Viliusis Heinčas — So. Boston, Mass.
Vaičiūnas Stasys, Kazė, Edmundas — E. Orange, N. J.
Valkūniene Irena, Jonas — Dyerburg, Tenn.

Š. m. spalio 8 d., laivu "General Eltinge" į New Orleans atvyko šie lietuviai tremtiniai:
Aukštkalnis Kazys, Bronė, Genovaitė, Zigmantas, Kazimieras — Los Angeles, Calif.
Bernotas Elena — Elton, La.
Cilinaite Stanislava — Los Angeles, Calif.
Feiferis Vaclovas, Marta, Genovaitė — Clarksdale, Miss.
Gedgaudas Stasys, Vincenta, Algirdas, Gražvydas, Mindaugas — Donaldsville, La.
Kijauskas Algirdas — Dan Diego, Cal.
Malskis Jurgis, Elena, Ramutis — Little Rock, Ark.
Pranyš Augustas — Sebastopol, Cal.
Rubas Vaidilutė, Vytautas, Algirdas, Ramutis, Marija, Juozas — Safford, Ala.
Schulst Marianne, Friedrich — Patuma, Cal.
Vaičiulis Vanda, Gertruda, Pranas — Clarksdale, Miss.
Venclauskienė Antanina — San Diego, Cal.

Š. m. spalio 10 d., laivu "General Muir" į New Yorką atvyko šie lietuviai tremtiniai:
Andriūnas — Philadelphia, Pa.
Arnastauskas Salmė, Jurgis — New York, N. Y.
Aušrotas Antanas, Marija — Brooklyn, N. Y.
Baltusis Edvardas — Racine, Wisc.
Benokraitis Dalė, Adelė, Vitalius, Vincentas — Brooklyn, N. Y.
Barauskaitė Prima — St. Albans, N. Y.
Bitneris Evaldis, Anna — Baltimore, Md.
Burba Bronius — Detroit, Mich.
Butėnas Petras — Kearny, N. J.
Braziulis Alfonsas, Stanislava — Avon Lake, Ohio.
Damarodas Jurgis — Trenton, N.J.
Daukintis Apolinaras, Stefanija, Anastazija, Gražina — Kearny, N.J.
Butkus Kostas, Sofija, Konstantinas — Philadelphia, Pa.
Cyvas Vladas — S. Euclid, Ohio.
Dirgela Adolfas, Ona — Chicago, Ill.
Dobilas Kazys, Ona — Philadelphia, Pa.
Federavičius Stasys — Feltonville, Pa.
Gemarkienė Marija — Cincinnati, Oh.
Cicėnaitė Bronislava — Chicago, Ill.
Giedraitytė Elena — Chicago, Ill.
Girskis Pranas — Binghampton, N.Y.
Gudelis Eduardas, Stasė — Philadelphia, Pa.
Haušrotas Augustas, Marija — Cleveland, Ohio.
Jankauskas Bronislavas, Jadvyga, Gražina, Jadvyga — Worcester, Mass.
Jakštas Ernestas, Marija, Elfyda, Eimutis, Verneris, Erna — Herron, Mich.
Janušaitis Juozas — Standish, Mich.
Gaigalas Adolfas, Antanina, Audronė, Adolfas, Aušrelė — Philadelphia, Pa.
Janušauskienė Marija — Boston, Mass.
Kebleris Jonas, Anielė, Romualdas, Genovaitė — Mexico, Maine.
Kezelis Petras, Bronislava, Petras — Midlothian, Ill.
Kalvaitis Konstancija, Aldona, Stasys — Bethlehem, Conn.
Knystautas Zigmantas, Alfred, Janina — Amsterdam, N. Y.
Kučinskienė Konstancija, Jonas — Philadelphia, Pa.
Kupstas Mykolas — Irasburg, Verm.
Laniauskaitė Agota — Nashua, N.H.
Liaukutė Juzė — Brooklyn, N.Y.
Mackevičius Petras — Brooklyn, N.Y.
Masiliutė Ona — Chicago, Ill.
Masiliutė Juzė — New York, N.Y.
Masiliutė Aleksandra — New York, N. Y.
Mažeika Povilas, Elena, Marija — Glen Head, N. Y.
Morkūnas Jonas, Janina, Algimantas — Philadelphia, Pa.
Navickas Petras — Brockton, Mass.
Nasytis Mindaugas, Katerina — Cleveland, Ohio.
Nausėdas Izidorius, Justina, Izidorius Eugenijus, Violeta, Angelė — Pittsburgh, Pa.
Navickas Juozas — Georgetown, Ill.
Norvilas Vaclovas, Jonas, Viktorija, Kazimieras — Monroe, Mich.
Paknys Jonas, Ieva — Woodhaven, N. Y.

Plungė Juozas — Philadelphia, Pa.
Petratis Antanas — Chicago, Ill.
Petraskas Jonas, Eugenija — Philadelphia, Pa.
Plytnykas Antanas, Teodora — Philadelphia, Pa.
Preikšaitis Martyna, Eva, Mantvydas, Eva, Mare — Free soil, Mich.
Pudimaitis Adolfas, Ieva, Jonas — Newell, S. Nakota.

Racka Antanas, Marija, Antanas, Birutė — Detroit, Mich.
Reinys, Jonas, Bernadeta, Jonas — Remsey, N. J.
Riekičius Antanas, Teofilė, Teresė, Antanas, Bronius, Algimantas, Albinas — Orwigsburg, Penn.
Rimkevičius Antanas, Vilhelmina, Rimvydas, Edmundas — Worcester, Mass.
Rukas Antanas, Elena, Dobilas — Philadelphia, Pa.
Ruteliene Vytautas, Julija, Algimantas — So. Boston, Mass.
Rimkevičius Magdalena, Nijolė, Vytautas — Philadelphia, Pa.
Saulys Vaclovas, Augusta — Chicago, Ill.
Sliažas Juozas — Bridgeport, Ill.
Snipas Vincas, Kunigunda, Vincas, Romanas — Waterbury, Conn.
Stasauskas Jonas, Zuzana, Algimantas, Elena, Vytautas — Morgan, Minn.
Strangalys Mina, Rose — St. Albans, N. Y.
Subačius Albinas, Natalija, Romualdas — Wilkes Barre, Pa.
Svitra Petras, Izabelė — Brooklyn, N. Y.
Tutlys Vincas, Emilija, Ramutė, Dalija, Gabryela — Chicago, Ill.
Tautvila Juozas, Joana — Gary, Ind.
Vaitkus Antanas, Ema, Vale, Elli — Westfield, Mass.
Vaskelis Vincas, Anega, Gražina, Vitalija — Traverse City, Mich.
Velavičiūtė Aldona — Napier RD near Pipestone, Minn.
Zvilis Martynas — Northfield, Minn.
Zvirblis Juozas — Athol, Mass.

Š. m. spalio 12 d., laivu "General Hersey" į Bostono uostą atvyko šie lietuviai tremtiniai:

Adomaitis Motiejus, Zuzana, Romualdas, Edmundas — Maspeth, N.Y.
Apanavičius Vincas, Milita, Aurinas — Wellesley, Mass.
Ažubalis Alfonsas, Genovaitė, Dalis — Beverly, Ind.
Apanavičiūtė Stanislava — So. Hadley, Mass.
Banaitis Kazimieras — Santa Monica, Calif.
Bitinas Albertas — Crowleyn, La.
Butkūnas Romanas — Philadelphia, Pa.
Čiurlis Ernestas, Stasė, Birutė, Kestutis — — — — —
Daukša Jonas — Chicago, Ill.
Dimša Marijona — Virginia Beach, Virg.
Dambrauskas Gustavas, Ema, Meta, Jonas, Helmut — Coalinga, Calif.
Elskis Apolinaras — Baltimore, Md.
Galešas Antanas, Stefanija, Juratė — Orangeburg, S. Carol.
Gauronskis Antanas — Great Neck, N. Y.
Gegžna Povilas — Chicago, Ill.
Gintvilaitė Viktorija — Worcester, Mass.
Gruodis Petras — Lawrence, Mass.
Jakiūnas Anicetas, Birutė, Brautis — Biddeford, Maine.
Jasinskis Juozas — Ocean City, N.J.
Jukomsonas Veronica — Astoria, Or.
Juodviršis Pranciškus, Izabelė — Chicago, Ill.
Karosas Viktoras — Litchfield, Conn.
Karpūnas Stasys — Scottville, Kan.
Levi Leonas, Anelė, Anelė — Hartford, Conn.
Liniertas Teodoras — Waterb., Conn.
Lukoševičius Antanas — Brooklyn, N. Y.
Markūnas Petras, Vanda, Povilas, Regina — Fort Collins, Colorado.
Markėvičienė Cecilija — Beverly, Ind.
Marcėnas Juozas — Detroit, Mich.
Merknerienė Justina — Butler, Pa.
Mikalas Steponas — Newark, N. J.
Milavickaitė Irutė — Chicago, Ill.

Moricas Jonas, Ona, Jonas, Marijona — New York, N. Y.
Januševičius Martynas, Cecilija — Chicago, Ill.

Plenius Selam, Ketė — — — — —
Pranaitis Juozas, Zofija — — — — —
Rudzevičius Mečys, Teresė — Dover-Foxcroft, Maine.
Rutkauskas Aleksandras, Julija, Regina — Detroit, Mich.
Sadauskienė Rozalija — Newark, N.J.
Salkauskas Juozas, Hildegard — Waukegan, Ill.
Satas Antanina, Donatas — Chicago, Ill.
Sarauskas Adomas, Alfonsa, Justas, Regina — Cicero, Ill.
Skaisgirgis Kazys — Chicago, Ill.
Skinderis Vaclovas, Irena, Nijolė — Chicago, Ill.
Stankūnas Jonas — Brockton, Mass.
Steponavičius Stasys, Valentina, Zinaida, Irena — Astoria, Oreg.
Steponavičius Jonas, Vitalija, Algimantas, Irena — So. Boston, Mass.
Šurkoviene Elena — Waban, Mass.
Šneideraitis Jurgis, Marė, Otas, Arturas — Five Points, Calif.
Stašaitis Jonas — Chicago, Ill.
Sadinauskas Bronius, Filomena, Kleopatra, Marija, Arnoldas — Blance, Tejas.
Paulauskas Jurgis — Chicago, Ill.
Orentas Jonas, Ona, Augustinas — Springfield, Ill.
Tunkis Jeronimas — Gary, Ind.
Ulevičiūtė Anelija — Windsor, Conn.
Ulekas Vitalis, Viktorija, Laima, Augustinas, Kazė — Baltimore, Md.
Valavičius Petras — Pittsburgh, Pa.
Vebeliūnas Petras, Liucija, Danutė, Elzbieta, Julius — Baltimore, Md.
Vredytė Valentina — Harrisburg, Va.
Valavičius Julija — Pittsburg, Pa.
Vanagaitis Juozas — Collinsville, Ill.
Voverius Pranciška, Kristupas, Zina — Los Angeles, Cal.
Vendelytė Marytė — L.L.C., N.Y.
Zidonis Stasys, Birutė — Philadelphia, Pa.
Zitkus Antanas, Agnieta, Liucija, Dalia — — — — —
Zubrickienė Marija — San Fernando, Cal.

GREETINGS To Our Friends and Patrons

MAPLE HEIGHTS Restaurant

Serving the Finest Food in Town

15201 Broadway Ave.
Maple Heights, Ohio

GREETINGS

FROM A. FRIEND

* * *

Greeting and Best Wishes
To Our Friends and Patrons

Triskett Recreation

CHAS. LEMISCHUK, PROP.

3255 West 117th St. WI 4416

GREETINGS

To Our Friends and Patrons

IDLE HOUR CAFE

Serving the Finest Choice
Wines — Liquor — Beer

13932 Triskett Rd. OR 6821

BEST WISHES
To My
Many Friends and Patrons

Scott's Plastering Co.

2439 East 79th St. GA 4621

BEST WISHES
To My Friends and Patrons

MIKE'S TAVERN

Finest Choice of
Wines — Liquor — Beer
4604 Warrensville Center Rd.
North Randall, Ohio
MONTROSE 1746

Greetings to All the Lithuanian People
from

STOACO SALES COMPANY

STORM DOORS and WINDOWS

720 Carnegie Ave. Phone: CH 7790 & MA 5750

Greeting to the Lithuanian People

LOU HORZOG & ASSOCIATES

REAL ESTATE and GENERAL INSURANCE

620 East 200th St. KE 3970

GREETINGS TO OUR FRIENDS AND PATRONS

EUCLID MARKET

8115 Euclid Ave. SW 6872

GREETINGS TO OUR MANY FRIENDS AND PATRONS

STEVE & AL'S SUNOCO SERVICE STATION

Let our expert servicemen check your car
12914 Buckeye Rd. LO 9840

Greetings and Best Wishes to our Friends and Patrons.

THREE CORNER'S CAFE

Finest Choice of Wines — Liquor — Beer
1144 East 71st St. EN 9791

BEST WISHES TO MY FRIENDS AND PATRONS

CRO - BAR TAVERN

Serving the Finest Foods, Wines — Liquor — Beer
4428 St. Clair Ave. EN 9749

GREETING

NAVRATIL'S SUNOCO SERVICE

12209 Miles Ave. VU 3-9726

**BEFORE
YOU BORROW
TO BUY A HOME**
GET OUR
LOW RATES AND
HELPFUL TERMS



Clevelande IR APYLINKĖSE

Kviečiame visus į DIRVOS vakarą!

Ši sekmadienį, spalio 23 d., 6 val. vak., Lietuvių Salėje.

Štai trys veidai, kurie prisideda prie mūsų kvietimo ir prisideda prie malonumo, rengiamo visiems, kurie apsilankys tą vakarą Lietuvių Salėje.



Tai yra jauni ir Clevelande dar nauji šokio meno atstovai. Jie dalyvaus vakaro programoje ir duos progos pamatyti bei pasigėrėti, kaip mintis gali būti išreikšta meniškai šokių. Matysime šokiams išreikštus vaizdus: "Partizano Sapnas", "Susitikimas" ir kt.

Pirmajame paveiksle į mus šypsosi Mirga Gedgaudaitė, Čiurlionis. Ansamblio dalyvė, dalyvavusi ne tik čiurlionių tautinių šokių šokėjų grupėje, bet ir specialiai studijavus šokio meną.

Antrajame paveiksle — Malvina Rudaitytė, išraiškos šokių mokyklos auklėtinė, šokio meno mokytoja. Matysime šokius, iš kurių yra išėjusių visa eilė gražiai pasižymėjusių šokėjų.

Trečiajame paveiksle — Jautis Puodžiūnas. Pereitame numeryje jį paminėdami, per klaidą pavadinome jį Lietuvos ope-



ros baletu šokėju. Iš tikrųjų jis kaip meninkas šokėjas Lietuvoje dar nebuvo spėjęs pasirodyti, tačiau yra gražiai pasirodęs ten, kur lietuviui ne taip lengva pasirodyti, būtent — Vokietijos valstybiniame operos ir baletu teatre Kasselyje. Jis dalyvavo ten baletu spektakliuose įgesnį laiką ir susilaukė gero įvertinimo. Neabejojame, kad jų visų pa-

sirodymas mūsų tarpe mums sudarys didelį malonumą.

Kita svarbi vakaro programos dalis bus "Lietuva Paveiksluose". Tai filma, sudaryta iš Lietuvos vaizdų. Jei kiekvienam malonu net į paprastą paveikslėlį iš senai matytos tėvynės pažvelgti, tai juo idomiau ir maloniau pamatyti tą tėvynę, gali sakyti, gyvuose paveiksluose.

Todėl nepraleiskite šios progos!

Trečioji programos dalis — kaip visada: šokiai, pasimaty-



mai ir valės bufieta. Šokiams gros mėgiamas Sonny Michael's orkestras. Šokių pradžia apie 8:00 val. vak. Bet prašom neužmiršti, kad vakaro programa prasidės 6:00 valandą.

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINIS SAJUNGO SKYRIAUS ARTIMIAUSIAS SUSIRINKIMAS

yra numatytas netrukus po Visuotinio Amerikos Lietuvių Kongreso, tai yra lapkričio mėnesio pirmojo pusėj. Netrukus bus tiksliai paskelbtas susirinkimo laikas ir vieta.

Susirinkime bus platūs pranešimai apie Kongresą ir kitus šiuo metu lietuviams labiausiai rūpimus klausimus. Bus svarstomi ir vietos visuomeninio veikimo klausimai. Numatoma parinkti susirinkimui tokį laiką, kad visiems būtų patogų dalyvauti.

Tie, kurie rengėsi dalyvauti ALTS skyriaus veikime, bet į susirinkimą ateiti negalėjo, kviečiami užėti į DIRVOS redakciją ir palikti savo pranešimą, kad nori būti nariais ir palikti savo adresą. Tą patį galima atlikti ir telefonu, pranešant tatau kuriam nors iš skyriaus valdybos narių.

Valdybos narių telefonai yra tokie:

Pirmininko St. Nasvyčio — CL 0531;
Vicepir. K. S. Karpiaus — RE 5216;
Sekret. Juozo Leimono — SW 2799;

Išdin. J. Salasevičienės — MU 1593;
Izd. globėjų:
Mudrauskienės — KE 5669;
Štaupienės — KE 8794.

(Pereitame numeryje per klaidą buvo nurodyta, kad išrinkta tik viena izdo globėja, o iš tikrųjų — dvi: Mudrauskienė ir Štaupienė).

Norintieji turėti ALT Sajungos statuto knygėlę, gali gauti DIRVOS redakcijoje.

SIANDIEN,

spalio m. 21 d., 7:30 val. vak., Lietuvių Salėje, 6835 Superior Ave., įvyksta Kultūros Fondo skyriaus steigiamasis susirinkimas. Susirinkimo pradžioje bus bendrai išklaušta lietuviška radijo programa. Plačiau apie šio susirinkimo tikslą rašoma straipsnyje "Ko mes šiandien susirinkom?"

SANDARIEČIŲ SUSIRINKIMAS

Ateinantį penktadienį, spalio mėn. 28 d., 7:30 val., Lietuvių Salėje kviečiamas Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros 18-tos (Clevelando) kuopos susirinkimas.

Kuopos valdyba, nurodyma, kad Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara organizuoja tautiniais demokratine visuomene bendram lietuviškam darbui ir drauge su kitomis trimis lietuvių parodoms bilietų skaičių. Vienas bilietas kaštuoja tik 50 centų. Būsimas ar nebūsim New York'e, o parodos bilietą kiekvienas nupirktis: tegul jis būna kiekvienam lyg ir tautinio susipratimo ir solidarumo atestatas!

Geras dalykas yra pačiam vieną ar kelis bilietus įsigyti, dar geresnis — išplatinti jų bilietų kuo daugiausiai kitų tarpe, kurie patys neturės progos ateiti pas turinčius bilietus ir jų prašyti. Todėl imkime tų bilietų bent knygutę (12 bilietų 5 doleriai) ir pasistenkime juos išplatinti savo pažįstamųjų tarpe.

Yra dar keturios savaitės laiko. Reikia išplatinti bent 200 knygutėlių. Tai labai nedaug, tik pasistenkime!

Organizacijos kviečiamos platinti bilietus narių tarpe, atskiri asmenys — pažįstamųjų tarpe. Bilietų knygutes platinti atsiimti galima DIRVOS redakcijoje. Jų bus galima gauti taip pat ir DIRVOS vakaro metu Lietuvių salėje prie tam tikro staliuko. Nepraleiskim progos! Mes, clevelandiečiai, prisidėti prie didelio ir svarbaus darbo, kuris šiuo metu vyksta New York'e!

RADIJO ŽINIOS

WSRS 1490 kc.

Šiandien, 7 val. 30 min., lietuviškame radijo pusvalandyje dainuos Aldona ir Juozas Stemplis, kankliuos O. Mikulskienės vedamas kanklių trio.

HIPPODROME

Nuo ateinančio trečiadienio rodo TOKYO JOE, filma apie lakūną, kuris manė, kad jo žmona mirusi japonų koncentracijos stovykloje, bet rado ją Tokio mieste gyvą, tik... ištekęsį už amerikiečio advokato. Vaidina Humphrey Bogart, Alexander Knox, Florence Marly, Sessue Hayakawa.

RKO KEITH'S 105th

Spalio 19 - 25 "Come to the Stable" su Loretta Young ir Celeste Holm.

* Kas ir kur *

P. J. Žiūrys pereitą savaitę šventė gimtadienį. Nors ir vėlai apie tai patyrė, dabartiniai žiūrių "pereinamosios stovyklos" gyventojai (šiuo metu žiūrių namuose gyvena Plechavičių šeima, Braziliūnai ir kt.) suorganizavo mažas iškilmes su gėlėmis, eilėmis, sveikinimų pareiškimais.

A. Nasvytis, agronomas, su šeima šiomis dienomis atvyko į Clevelandą ir apsigyveno St. J. ir J. Nasvyčių bei inž. J. ir A. Augustinavičių namuose. Nepriklausomoje Lietuvoje A. Nasvytis buvo Belvederio žemės ūkio ir Pienininkystės Mokyklos direktorius. Šioje mokykloje buvo rengiami gausingų Lietuvos peninių vedėjai ir patyrę ūkvedžiai.

A. Nasvyčio šeima yra jau penkta Nasvyčių šeima paskutiniu laiku atvykusi į Ameriką.

Petras Kiaulėnas, dailininkas, išvyko iš Chicago į New Yorką, kur jis Lietuvių Dailės Instituto vardu yra įgaliotas dalyvauti Lietuvių Dailės Parodos parengime.

Anastazija Tamošaitienė, pargarsėjusi lietuvių tautinių audinių menininkė ir audimo pedagogė, iš Kanados atvyks dalyvauti Tarptautinėje Moterų Darbų Parodoje, Lietuvių skyriuje, New York'e. Ji žada atsiųsti ir parodą daugelį puikių audinių, o taip pat ir lietuviškas stakles, kuriomis parodoje demonstruos lietuviškų raštų audimą.

Casey Deveikis, chigagiečiams žinomas MARGUCIO radijo programos pranešėjas, šiomis dienomis baigia paruošti spaudoje savo naują knygą THE EAGER BEAVER REGIMENT, kurioje pasakojama, kas ištiko 1303-čią Inžinierijos Pulką II Pasaulinio Karo metu. Jis tame pulke yra tarnavęs Europoj ir Pacifiko salose. Tas pulkas yra buvęs gen. Patton vadovybėje. Apie naują Deveikio knygą jau dabar rašoma Amerikos spaudoje su dideliu susidomėjimu. C. Deveikis jau yra išleisęs vieną atsiminimų knygą WAR AS I KNEW IT, kuri turėjo nemažą pasisekimą.

Balys Pakštas ir jo Daytone, Ohio, sudarytas orkestras gavo gražų įvertinimą iš Daytono muzikų pusės. Daytono Filharmonijos draugija, įvertindama lietuvių orkestro gražius pasirodymus, apdovanojo visus orkestro dalyvius nuolatiniiais bilietais į viso sezono Filharmonijos koncertus.

Vietos laikraštis įdėjo gražų straipsnelį ir bilietų įteikimo atvaizdą. Straipsnyje rašoma, kad Daytono Filharmonijos draugija juos pagerbia už jų muzikos darbą čia ir Europoje karo bei pokarinės tremtinių sąlygose. Orkestras su simpatijomis vadinamas "mažąja lietuvių kolonija", kadangi visi jo nariai gyvena vienoje vietoje, Daytono priemiestyje.

DARŽELIO SUSIRINKIMAS

Lietuvių Kultūrinio Darželio Valdyba praneša, kad Darželio atstovų susirinkimas šaukiamas penktadienį, spalio 28 d., 8:30 val. vak., Lietuvių Salėje. Susirinkime bus taitybių dienos rengimo apyskaita. Į susirinkimą kviečia ir naujai atvykusius tremtinius, kurie domisi lietuvių Kultūros Darželio darbu.

HIPODROME

Nuo ateinančio trečiadienio rodo TOKYO JOE, filma apie lakūną, kuris manė, kad jo žmona mirusi japonų koncentracijos stovykloje, bet rado ją Tokio mieste gyvą, tik... ištekęsį už amerikiečio advokato. Vaidina Humphrey Bogart, Alexander Knox, Florence Marly, Sessue Hayakawa.

Ko mes šiandien susirenkame?

Per šimtus metų lietuvių tauta padarė daug gero ir gražaus. O dabar tenai tą niekina. Tos gėrybės ir grožybės — ta lietuviška kultūra — dar niekad nebuvo tokiam pavojui, kaip dabar ten, Lietuvoje.

Ką gi turime daryti mes, kurie esame ne Lietuvoje? Ar tik žiūrėti ir aimanuoti? Ne, reikia gelbėti tai, ką galima išgelbėti! Reikia saugoti tą, ką dar galima išsaugoti! Ir reikia ugdyti tą, ką galima išugdyti!

Visada taip buvo

Kai bėgo mūsų tautiečiai iš caro priespaudos į laisvą Ameriką, kai Lietuvoj irgi buvo "tamsu ir juoda" — ir tada lietuviai Amerikoje tą darė. Čia buvo geriau, čia buvo laisvė. Ir kai Lietuvoj už lietuvišką maldaknygę ar kalendorių reikėjo į Sibirą kaulus nešti, čia lietuviai kūrė parapijas, laikraščius, draugijas, leido knygas, mokėsi, švietėsi, rengė vaidinimus, koncertus — darė viską, kas tik palaiko ne tik pačias tautos kultūrinės gėrybes, bet ir žmones iškelia prie didesnio supratimo, prie apsišvietimo.

O ką Lietuvoj lietuviškai kultūrai atsivėrė laisvės vartai, kai ten ji galėjo pilnu žiedu pražydėti, tai čia mūsų tautiečiai nepasakė, kad dabar jau gana, jau mes galim eiti miegoti. Ne, jie tęsė toliau tą darbą, kad čia lietuviškumas, kultūrinis gėrybių remiamas, išsilaikytų, gyvuotų.

Jeį jau tada...

Taigi, jeį jau tada taip buvo, tai ką gi bekalbėti apie tai dabar!

Dabar šimtą kartų labiau reikia sustiprinti mūsų kultūrinį veikimą.

Ne be to mes patys suvysime, kaip nuskintos gėlės be vandens!

Nes be to niekas į mus neatkreips akių, niekas mūsų neįvertins, neišgirs mūsų balso!

Tik per kultūrinį veikimą mes galime priėti prie platesnės Amerikos visuomenės širdies. O mums reikia tos širdies, mums reikia, kad mūsų reikalą užjaustų, suprastų. Nes mes gi ne tam čia esame, kad vien tik apsirūpintumėm, ką valgysim ir kuo apsigalvysim. Mes gi čia esame ir tam, kad tėvynei padėtumėm. Taip, ypač tam čia esame — visi, be skirtumo, ar šią žemę mūsų kojos mindo dar tik kelias dešimtis valandų, ar keliasdešimtis metų!

Ko mums reikia?

Mums reikia būti ne menkesniais už kitus. Ir mums reikia kitiems parodyti, kad esame ne menkesni. Nes mes gi esame ne menkesni.

Kuo gi tą parodysim? Ne pinigais, ne kitais turtais, nes to tai mes, lietuviai, neturime tiek daug, kaip daugelis kitų.

Bet mūsų kultūriniai turai yra ne menkesni už kitų, o daugeliu atvejų kitiems ypatingai idomūs, nes jiems dar nauji, nematyti.

Todėl mums reikia tuos savo kultūrinius turus atskleisti ir tinkamai parodyti.

O tam mums reikia toje srityje patiems nuolat veikti, lavintis, ir remti kiekvieną pasitangą, kiekvieną žymensį gabumą.

Mums reikia chorų, kitokių meninių junginių, vaidinimų,

dailės parodų, mums reikia knygų, paskaitų, mums reikia visko, kas lavintų ir vis tobulintų mūsų protą, mūsų talentus, gabumus, supratimą ir skonį.

Nėra dar pasaulyje tiek kultūringo žmogaus, kuriam jau nebereikėtų tobulintis. Todėl mintis apie tobulinimąsi nėra mums užgavimas. Priešingai, jeį mūsų tarpe tokios mintys atsiranda, tai tas tik rodo, kad mes suprantame, ką reikia kultūra, arba lietuviškaiariant, tobulinimasis, savęs ir visko pagerinimas.

Tik tamsiam žmogui gal atrodod, kad jam nieko nebereikia, kad jis patenkintas savim tokiu, koks jis yra...

Sujungtomis jėgomis

Kultūrinis darbas čia jau ne naujiena. Beveik kiekviena draugija, kiekvienas organizuotas lietuvių būrelis mažiau ar daugiau jau darė ar daro ką nors, kas didesnį ar mažesnį lašą prideda prie mūsų kultūrinio laimėjimų.

Bet yra dalykų, kuriuos galima padaryti tik sutraukus daugiau jėgų į vieną vietą.

Kiekviena organizacija neturėtų apleisti savo kultūrinio darbo programos, kurią ji pati gali atlikti. Bet didesniems darbams mums reikia sueiti visiems į vieną vietą ir sujungtomis jėgomis veikti.

Štai kodėl šiandien Clevelande susirenkame į Kultūros Fondo skyriaus steigiamąjį susirinkimą. Čia turėsime nustatyti, kaip mes galime čia turimas kultūrinės pajėgas taip sujungti į vieną bendrą veiksmą, kurio, jeį žemės ir nepajudintumėm, tai bent jau Clevelando lietuvių kultūrinį veikimą dar kokių laipsnių aukščiau kilstelėtumėm!

Tad pasiryžimo ir vieningumo!

A. N.

TREMTINIŲ DRAUGIJOS Šokių Vakaras

pereitą penktadienį sutraukė vidutinišką kiekį svečių. Penktadienis tam ne visai patogi diena, o ir išgarsinimo kiek stigo.

Apie 9 valandą buvo trumpa meninė programa, galima sakyti, spalioino pobūdžio, kuriai ir aplinkybės nebuvo visai patogios: gerokai trukdė neramumai apie duris, pro kurias nuolat buvo atkakliai norinčių tai įeiti, tai išeiti kaip tik skambinimo ar dainavimo metu.

Pianu gražiai paskambino Klimaitė, vykusiai dainavo Malcainaitė, su gera išraiška padėklamavo Braziliūtė, ir su žymia pažanga dainavime pasirodė Clevelandiečiai iš seniau pažįstamas daininkas Jurgelis.

Buvo ir idomūs susitikimai: pirmą kartą didesniųjų būrų pasirodė prieš kelias dienas pas žiūrius atvykęs žurnalistas A. Braziliūnas su žmona, tik antra diena, kaip pas Karpiaus atvykęs E. Maziliauskas, buv. geriausias Kaune kirpyklos savininkas ir vedėjas, o pagaliau su Samais pasirodė tik tą pačią dieną Clevelandą pasiekęs profesorius Pranas Skardžius su žmona. Visi susitiko daugelį metų nematytų pažįstamų, tai pasikalbėjimams, atrodė, ir galo nebus.

LIETUVIŲ KLUBE

dabar yra įrengtas puikus televizijos priimtuvas. Nariai ir jų svečiai kviečiami apsilankyti ir pasigėrėti.

LIETUVIŲ SALE

Išnuomojama koncertams, šokiams, vestuvėms ir kitokiems parengimams. Iš anksto kreipkitės pas A. Šimkūną, Lietuvių Klubę, 6835 Superior Ave.

'KAUNAS'

Batų taisymo dirbtuvė
1463 Addison Rd.
(Wade Park kampas)
Savininkas
Kazys Ivanauskas,
lietuvis — naujakuris

Nori pagražinti savo namus? Sauk—

K. ŠTAUPAS

Namų Dekoravimas mūsų specialybė.
Kambarių Popieriavimas
Namų Maliavojimas
16908 Endora Road
Telefonas:
KENmore 8794.
Cleveland, Ohio

JONAS G. POLTER

Lietuvis
Namų Maliavotojas
Popieriutojas
Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.
495 East 123rd St.
Telefonas: POTomac 6899

MUSIC HALL

"Cleveland 500"
6 OPERETŲ FESTIVALIS
Nuo antradienio, spalio 25 iki sekmadienio, spalio 30

VICTOR HERBERTO

Išdykėlė Marieta

Dalyvauja
ROBERT SHAFER
ANN ANDRE

Dabar vaidina

Valkat Karalius

Bilietai pas Burrows
419 Euclid Ave

HEIGHTS TICKETS AGENT
13210 Cedar at Lee

Antradi., Trečiadi., Ketvirtadi.,
3.60, 3.00, 2.40, 1.80, 1.20, tax incl.
įskaitant mokesčius

Penktadi., Šeštadi., Sekmad.,
3.90, 3.60, 3.00, 2.40, 1.80, tax incl.
įskaitant mokesčius

NAUJI NAMAI!

Gerai pirkiniai,

ypatingai ant Neff Rd.,

prie naujosios parapijos.

17923 Neff Rd.

19871 Meredith Ave.

20500 S. Lake Shore Bl.

Šaukite Mr. STREKAL,

Wickliffe 997,

arba IV 3348

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba raudonai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERŠIS, dėl apkainavimo, ko visada reikalauja apdraudus kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERŠIS

609-12 Society for Saving Bid.

Telef.: MAin 1773.

Rezidencija: PENINSULA 2521

Dalis Clevelando žinių

6-tame puslapyje